

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מְתוֹרֶתָךְ

נִפְלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

עץ הדעת הוא שרש המודעות העצמית,
ועץ החיים הוא למעלה מהמודעות העצמית, חיים טבעיים ועצמיים.
בעץ הדעת, צריך לעבוד על העדינות והצניעות —
'אני לא עדינה בטבעי, אבל אני משתדלת להיות עדינה;
אני לא צנועה באופן טבעי, לא קל לי, אבל אני משתדלת
להתנהג בצניעות'. חינוך לעדינות וצניעות שייך לממד הזה,
שדורש עבודה ומאמץ. אך בעומק, הידיעה שישנן עדינות וצניעות
עצמיות, של עץ החיים, מגלה שזהו מאמץ לחזור ולחשוף את הטבע
הפנימי של הנפש, לרכוש משהו שבעצם הוא טבעי,
וממילא הוא לא מנוגד לטבענו והוא עתיד להצליח בע"ה.

[מתוך השיעור 'העץ בתוך הגן']

נח תשפ"ז

04

לטפטף מבול

נקודה מעובדת

הדרך למלא את העולם בדעה את ה'

05

מבול השליחות

תכלית השליחות – מבול של קדושה

הפצת פנימיות התורה

בשפה של בני הדור

11

העץ בתוך הגן

סוד העדינות והצניעות

כח האשה היהודיה

17

להחזיר לחוטא את מעלותיו

מאור עינים פרשת נח

מערכת היחסים בין הצדיק והרשע

20

מי שנוח – זוכר

רשימה לפרשת נח

סוד פתיחת פסוקי הזכרונות

22

לבנות את המצב

פניני זהר

תיקון הקשר – גילוי אהבה עזה

26

הסיפור החסידי

סעודתא דדוד מלכא

רבי אברהם משה מפשעווארסק

28

מענות ותשובות

תשובות הרב לשואלים

צער הלידה ודאגה בשליחות

29

פאצור אַלעצײס

דור הפבול ודור הפלגה

רזי ילמד אותנו על שני סוגים של פגיעה

באחדות ועל הדרך למקן אותם

ב	ל	ע	י	נ	י
ט	ה	א	ב	י	ט
ה	ב	ל	א	ו	ט
ט	ה	ו	י	ט	ה

העלון מופק ע"י עמותת

אוהבים להיות יהודים.

לקבלת השיעורים במייל

ולהצטרפות לצוות המפיצים:

itiel@pnimi.org.il

עורך: אביב מויאל

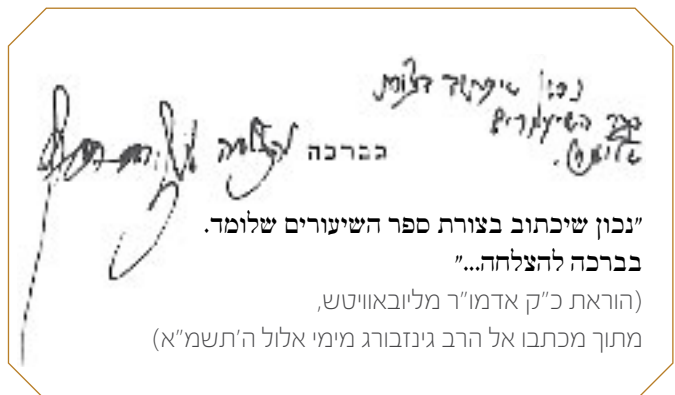
עיצוב: דעה צל אביחיל

מערכת: הרב יוסף פלאי,

בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי

עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם

זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רוה

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי **נפלאות**, בתוך כל בית ישראל.
ארבעה שיעורים בגלין פרשת נח: התועדות יום הולדת **טריה**, שיעור על יסודות **חינוך הבנות**, **מאור עינים** על הפרשה ורשימה על **זכרון ומנוחה**.

השיעור הראשון – **מבול השליחות** – הוא התבוננות על **השליחות של דורנו**, לתרגם את התורה **לשפה המדוברת** של כל שבעים האומות ולהביא למהפכה הרביעית. הדרך לגאולה היא מבול של קדושה, ובשיעור הנחיות מפורטות כיצד להביא את המבול הזה, **טפה אחרי טפה**.

בשיעור השני – **"העץ בתוך הגן"** – קטע מתוך שיעור ליל שבת בראשית, מבאר הרב את סוד **העדינות והצניעות**, ראשי תבות **עץ**, השייך במיוחד **לאשה היהודיה** – בדרגה הגבוהה של **"עץ החיים"**, בדרך של מודעות טבעית, ובדרגה של **"עץ הדעת"**, הדורשת **עבודה וחינוך** – תוך העמקה בסוד העצים **"בתוך" גן העדן**. שיעור יסודי בחינוך בנות ובתפקיד האם בישראל. השיעור השלישי – **להחזיר לחוטא את מעלותיו** – הוא שיעור **במאור עינים** על הפרשה, בו מתבאר דרוש **מקורי ומעניין** על דברי חז"ל שהמוכיח את חברו שאינו מקשיב לו זוכה במעלת החבר יחד עם הסבר מעמיק המשרטט את **מערכת היחסים בין הצדיק והרשע**, כשהתכלית היא להחזיר לרשע את מעלותיו, מה שמביא את הצדיק בסופו של דבר, למעלה הכי גדולה.

השיעור הרביעי – **מי שנח – זוכר** – הוא רשימה קצרה לפרשת נח העוסקת ב**סוד הזכרון** הבא דווקא מתוך מנוחת השבת המיוחדת עם ישראל.

שמו לב שהגליון מהווה גם **הכנה טובה לשבוע** המיוחד הבא עלינו לטובה: **הנקודה המעובדת** – מתוך השיעור הראשון – היא הכנה מצוינת ל**שאלת הגשמים** ביד' חשון. השיעור השני, על החינוך של בנות ישראל ועל תפקידה המרכזי של האמא כלב הבית, הוא הכנה נפלאה ל**י"א מרחשון, הילולת רחל אמנו**, שהוא **יום האם** בלוח השנה היהודי – היום ה-41 **(אם)** של השנה, כידוע (ראו גם בגב הגליון). **י"א מרחשון** הוא גם **יום ההילולא של בעל המאור עינים** – לא לשכוח כשלומדים את המדור שלו...

שבת שלום ומבורך
המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת **לך-לך** הבעל"ט:
נ"ך יומי – **שופטים** פרקים י"טז; **משנה** – **חולין** פרק ט.

נקודה

מעובדת מתוך שיעור

לטפטף מבול

לעסוק בתורה. כך מחוללים מבול של קדושה – בהטפה של תורה, טפה אחרי טפה.

המבול של הקדושה לא מציף מבחוץ את הכל, אלא חודר פנימה אל תוך הלבבות – כל טפה של מבול צריכה לקלוע 'בול' (וגם להיות כמו בול-דואה, עם מסר שלם, קצר וקולע!) המבול-הטופא הזה איננו טיפון – סופה אימתנית של רוחות וגשמים שמאיימת על העולם. דרך התורה איננה רוח-סערה מבלבלת ומבהילה. אדרבא, אחרי המבול נאמר "וַיַּעֲבֹר אֱלֹהִים רוּחַ עַל הָאָרֶץ וַיֵּשְׁכּוּ הַמַּיִם", הרוח משקיטה ומרגיעה, ודווקא כך מאפשרת למים לשקוע-לחדור פנימה ולחולל שינוי אמתי – "אֶתֶּה אֱלֹהֵי רוּחַךְ טוֹבָה תִּנְחַנִּי בְּאַרְץ מִישׁוֹר".

המבול הראשון צמצם את אוכלוסית העולם וריכז את כולה בתבה-טפה אחת, אך מתוך כך בא מבול של ילודה ומצאצאי נח יצאו שבעים אומות והציפו את העולם כולו. גם המבול של הקדושה, שממלא את העולם במים טפה אחרי טפה, מלווה בריבוי ילודה – ריבוי של טף, חילי צבאות ה' מלאי חן, המביאים לכל מקום את צלמו ודמותו של ה'.

"אין לך טפה שיורדת מלמעלה שאין שתי טפין עולות כנגדה מלמטה" – מול הצפת העולם באור של תורה מלמעלה מתחוללת תנועת-ריקוד מלמטה של חיבור הלבבות, בתנועה בה כולנו 'מתקדמים ביחד' אל היעוד המשיחי – הגילוי האלקי הנפלא המאיר מן השמים, ומדרבן את כולנו להתקדם. "מאימתי מברכים על הגשמים? משיצא חתן [טפה מלמעלה] לקראת כלה [טפה מלמטה]" ומה מברכין? "מודים אנחנו לך על כל טפה וטפה שהורדת לנו".

אחרי המבול כרת ה' ברית ש"לא יהיה עוד מבול לשחת הארץ", אך יעוד הגאולה הוא מבול קדוש של הצפת העולם במי-הדעת האלקיים – "כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ דָּעָה אֶת הוֹי' בְּמַיִם לַיִם מְכֻסִּים". הזהר הקדוש מלמד כי היעוד הזה מתחיל, לקראת האלף השביעי, בשנת שש מאות לאלף הששי, ממנה ואילך יפתחו "ארובות השמים", שערי החכמה מלמעלה (גילוי סודות התורה), ו"מעיינות תהום רבה", מבועי החכמה מלמטה (בהתפתחות מדעית מואצת).

הרבי מליובאוויטש קרא מדם-לבו לכל אחד ואחת מאתנו – 'הפוך את העולם היום!'. המבול הפך את העולם, ואחרי שנה יצא נח מהתבה וראה "עולם חדש". כדי להפוך את העולם עלינו להביא לעולם מבול של קדושה – להציף את העולם בגילוי סודות התורה. התורה צריכה להציף ולכסות את כל שאר המציאות – לתפוס כל כך את לבו של הלומד, עד שהוא 'יטבע' בתוכה, ישכח את כל הבלי העולם הזה וירגיש שאין דבר שמענין אותו חוץ מסודות התורה.

תרגום המלה מבול הוא טופא – ההצפה הכי גדולה מתחילה מטפה קטנה. כשרבי עקיבא היה עדיין רועה צאן, עם הארץ, הוא ראה אבן שהמים שטפטפו עליה, טפה אחרי טפה, חקקו בה חור. הוא הפיק מכך לקח שטפטוף עקבי של תורה יכול לפתוח גם לב אבן, והחליט ללכת

שיעור

תכלית השליחות – מבול של קדושה

מבול השליחות

קיצור מהלך השיעור

בהתוועדות יום הולדת משותפת לאחד מבכירי העורכים בגל עיני ולאחד מהשליחים שמפעיל בית גל עיני דובר על **לקחי פרשת נח** בהקשר של השליחות המשותפת – **הפצת פנימיות התורה** בשפה של בני הדור. **פרק א** נוגע בענין **התרגום המשמעותי**, כזה שמקרב **אל הקדושה** ולא חלילה נותן יניקה לחיצונים. **פרק ב** מסביר שהיום נדרש לנו **מבול קדוש**, ואת המבול – שמתורגם **טופנא** – עושים **טפה** אחרי **טפה**, בגשם מרווה ולא ברוח סערה. התוועדות שליחות מתוקה ומעוררת.

א. תרגום התורה לשפה המדוברת

המהפכה הרביעית בדברי נח

לחיים לחיים, שיהיה "מזל גובר"^א (שייך גם ל"ויגברו המים"^ב). היום, ב' חשון, הוא יום ה-**לב**

נרשם ע"י איתאל גלעדי. יום הולדת הרה"ח יוסף שי' פלאי ור' אלעזר שי' ריגר. א' מרחשון פ"ז – כפ"ח.
א ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח ובקרבן העדה שם ד"ה "היה מעמיד".

ב המלה "ויגברו" מופיעה פעמיים בתנ"ך, שתיהן בפרשת נח בביטוי "ויגברו המים" (ו"אין מים אלא תורה", כדלקמן): "ויגברו המים וירבו מאד על הארץ ותלך התבה [תבת התורה והתפלה] על פני המים [התבה הולכת למרחקים על ידי פנימיות המים, פנימיות התורה]" (בראשית ז, יח) ו"ויגברו המים על הארץ חמשים ומאת יום [בגימטריא 'פוצו מעניתך חוצה', 'אורו של משיח']" (שם פסוק כד). "ויגברו" עולה ברכה (גשמי ברכה) וב"פ" ו"ויגברו" היינו שתי

של השנה, כמו שמדברים הרבה שנים^ג – הלב של השנה. שיהיה לנו לב חם, כמו שנהג הבעל שם טוב לברך ילדים^ד. יצא כעת סרטון יפה – עיבוד נחמד של משהו על פרשת נח מתוך אחד הספרים^ה – שמסיים בברכה 'שתהיה יהודי עם לב חם'. זהו התיקון של חם בן נח.

דרך אגב, חשוב לשים לב שחם לא התקלל בכלל – רק כנען. בדברי נח מופיעים כנען –

ברכות, כנגד שני המזלות – שבכל אחד מהם "מזלו גובר" – "לצר חסד" ו"ונקה", מקורות החכמה ("אללף חכמה") והבינה ("אללף בינה"), הפצת המעיונות לגברים והפצת המעיונות לנברות, וד"ל.

ג ראה לדוגמה: שיעור ט' מרחשון תשע"ג; מוצאי ש"פ נח תשע"ד; ב' חשון תשע"ח; ב' חשון תשע"ט. ובכ"מ.

ד לקו"ד ג"ד ליקוט ל עמ' 742 (במהדורת לשה"ק).
ה ראה **מצ"ץ מן החרכים** עמ' 172.

יפת ישכון באהלי שם^ט, ממנו לומדים שאפשר לכתוב את התורה ביונית. כאן הוא אומר משהו אחר – לא שלוקחים את היפי שלו, השפה שלו, ומאמצים, אלא שהוא עצמו מסמל את התרגום של התורה. אין הכוונה לכתוב ספר תורה ביונית, אלא לקרוא תרגום של הספר. את העתקת התורה ליונית חז"ל שוללים^י, יש בה גנאי, אבל כאן יש שבח – שכל היכולת לתרגם את התורה לשפה המדוברת, עבודה של שליח, היא חכמת יון.

שוב, חכמת יון היא היכולת לתרגם. משהו עצום, שייך לכולנו פה – צריך ללמוד מהיוונית. איך מתרגמים את התורה לשפה המדוברת. "מפורש" זה תרגום" אומר שהתרגום הוא לפרש את התורה – תרגום הוא פירוש של התורה בשפה המדוברת, ולשם כך צריך את המוחין של יון. [מתי התרגום הוא שלילי, כמו בתרגום התורה ליוונית, ומתי הוא חיובי?] תלמי המלך בקש לתרגם את התורה כדי לקבל ניקה מהקדושה – לא בשביל להתבטל לקדושה. אדרבא, הוא רוצה להכליל את התורה בחכמת יון. חכמת יון היא אוניברסיטה, ובעיני תלמי צריך שם גם מחלקה של תנ"ך, שפת העברית, ועבודה צריך תרגום. זהו המניע של הרבה תרגומים גם בזמן האחרון, כדי להכניס את הדברים לאקדמיה. בתרגום הקדוש המגמה היא הפוכה – צריך לגייס כמה מליארדי יוונים, אז צריך הרבה תרגומים.

[איך מצליחים בעבודת התרגום שלנו, בשליחות, לאזן בין תרגום לשפה של הרחוב לבין שמירה שלא לאבד את עצמנו, את המקור בבית המדרש?] זו אותה שאלה. אם התרגום סוחט אותך, אתה מוציא את האנרגיה, לכך קוראים נתינת ניקה. אל תתן ניקה. רק תהפוך את העולם (מבחוץ אליך).

עוד ווארט פשוט מאד: אם מדברים על תרגום, שהוא ה"יפת אלהים ליפת וישכון באהלי

במקום חם – שם ויפת: "וַיֵּאמֶר אֲרֹדֶר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו. וַיֵּאמֶר בְּרוּךְ הוּא' אֱלֹהֵי שֵׁם וַיְהִי כְנָעַן עֶבֶד לָמוֹ. וַיֵּתֶן אֱלֹהִים לְיִפֶּת וַיִּשְׁכֶּן בְּאַהֲלֵי שֵׁם וַיְהִי כְנָעַן עֶבֶד לָמוֹ". חם הוא חם, שיהיה הרבה חום.

יש גימטריא מאד יפה: מוזכרים כאן **כנען**,

שם ויפת. מה נח רוצה לרמוז לנו? כמה הם שוים יחד? 1020 (**השגחה פרטית**). כשמחלקים לשלש רואים שהממוצע הוא **שם** (כלומר, **כנען-יפת** עולים **שם-שם**, ויש עוד **שם** – הכל **שם**). מתי זה מתקיים? תרגום יונתן על "יפת אלהים ליפת וגו'" הוא "ישפר ה' תחומיה דיפת ויתגירון בנוי וישרון במדרשא דשם ויהי כנען עבד להון". ה' מברך את יפת שיתגייס – זו מהפכה רביעית!

השליחות – לתרגם את התורה

בפסיקתא זוטרותא (מדרש לקח טוב) על הפסוק כתוב "בר קפרא אמר: דבריו של יפת יהיה באהלי שם. זה תרגום.

דכתיב 'ויקראו בספר תורת האלהים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא'^י. 'ספר תורת' זה מקרא. 'מפורש' זה תרגום. 'ושום שכל' אלו פסקי טעמים. 'ויבינו במקרא' אלו המסורות". בדרך כלל מכירים את המאמר "יפיותו של

חכמת יון היא

היכולת לתרגם. משהו עצום, שייך לכולנו פה – צריך ללמוד מהיוונית איך מתרגמים את התורה לשפה המדוברת

אם התרגום סוחט

אותך, אתה מוציא את האנרגיה, לכך קוראים נתינת ניקה. אל תתן ניקה. רק תהפוך את העולם (מבחוץ אליך)

ט מגילה ט, ב.

י מסכת סופרים א, ז; מגילת תענית בסופה (הובא בשו"ע או"ח תקפ, ב).

י בראשית ט, כה"כ.

ז ראה באורך בספר **המהפכה הרביעית**.

ח נחמיה ח, ח.

התפקיד שלנו, כל אחד בשליחות שלו, הוא לעשות מבול – זהו ציור שצריך להיות במח, כמו 'להפוך את העולם'

כל טפה – בול!

מהו מבול? חדש חשון נקרא ירח בול^א, על שם המבול שהתחיל בו. מבול יכול להיות להוציא בול – כמו שיש בולים במכתבים. כשהייתי ילד אספתי בולים, יש לי עדיין הרבה אלבומי בולים... בול הוא כמו כתובת,

שיזכרו. יש אספני בולים שהאוסף הוא עיקר החיים שלהם. משתמשים במלה 'בול' גם במובן של יריה מדויקת (מן האוויר, כנ"ל), "קִלְעַ פֶּאָבֶן אֶל הַשְּׁעָרָה וְלֹא יִחְטָא"^ב. המבול הוא לא סתם לשפוך מים – צריך לשפוך מים, אבל עם כיוון, וקטור, שיקלע בול. הכוונה היא גם שכל טפת מים תהיה בול – בול קטן, עם ציור שלם.

מה התרגום של המלה מבול? טופנא. מה הקשר בין טופנא לטפה? טופנא זה לשון תרגום, אבל השער בשפות השמיות הוא טף – כמו "אנשים נשים וטף"^ג. השנה הקודמת היתה **תהא שנת פרו ורבו**^ד, ואמרנו^ה ששנת תשפ"ז היא ההמשך של זה. פרשת נח – שהרבי אומר שהיא פרשה כללית^ו, שמלמדת על כל התורה – מלמדת אותנו שצריך מבול, טופנא, של טף. צריך לשטוף את העולם עם הרבה-הרבה ילדים, הרבה טף, הרבה טיפות (כמו ב"וִיפֹזוּ זְרָעֵי יָדְיוֹ"^ז, הפצת טפות, כמו שדברנו^ח).

מה עוד אומר? לכאורה טפה היא כמות המים הכי קטנה וטופנא הוא הריבוי הכי גדול של מים. מה השפיע על רבי עקיבא ללכת ללמוד תורה? לראות שטפות פועלות כמו שטפון – הכח של

שם, התרגום הנכון פועל שהוא יתגייס – זהו הסימן, אם פרשת ותרגמת טוב הוא מיד יתגייס.

ב. טפטופי טופנא מבול קדוש

בזהר כתוב^א שימות המשיח

הם מבול – שב"בשנת שש מאות"^ב לאלף הששי, שכבר היה לפני יותר ממאה שנה, מתחיל גם המבול של המים התחתונים, המדע, וגם של המים העליונים, גילוי סודות התורה. אם כן, התפקיד שלנו הוא לעשות מבול.

יש את הביטוי 'להפוך את העולם'^ג – איך הופכים את העולם? עושים מבול! אחרי המבול נח רואה עולם חדש^ד. מספיקה שנה של מבול רציני כדי שהעולם יתחדש, כי כל העולם הקודם מתבטל, נגמר, ויש עולם חדש. אחרי המבול ה' נשבע "וְלֹא יִפְרֹת כָּל בָּשָׂר עוֹד מִמִּי הַמִּבּוֹל וְלֹא יִהְיֶה עוֹד מִבּוֹל לְשָׁחַת הָאָרֶץ"^ה – לא יהיה עוד מבול של השחתה, אבל כן יהיה מבול טוב, של גילוי דברי אלקים חיים. **מבול** עולה ג"פ **הוי'**, הופעות שם ה' בברכת כהנים. בכל אופן, התפקיד שלנו, כל אחד בשליחות שלו, הוא לעשות מבול – זהו ציור שצריך להיות במח, כמו 'להפוך את העולם'. עוד ציור שתמיד אמרנו^ו שאנחנו חיל האויר של חב"ד, של החסידות. עיקר המלחמה צריך להיות מלמעלה, "על אויבך"^ז, ואיך אתה מלמעלה? אם אתה יורה מהאוויר.

יא זהר ח"א קי"ז, א. וראה באריכות **איחוד התורה והמדע** שער שני פרק 3 ("מבול של חכמה", עמ' 101 ואילך).

יב בראשית ז, יא.

יג "קערא וועלט היינט" – שיחת י"ב תמוז תשד"מ סעיף לג (תו"מ התועדויות תשד"מ ח"ד עמ' 2193).

יד בראשית רבה ל, ח.

טו בראשית ט, יא.

טז ראה גם שיעור מוצאי כ"א אדר תשע"ה; התועדויות ליל פורים תשפ"ו, ובכ"מ.

יז דברים כא, י. וראה לקו"ת תצא לה, ג ואילך. ובכ"מ.

יח מלכים א' ו, לח. וראה תנחומא נח יא.

יט שופטים כ, טז.

כ ע"פ דברים לא, יב. ובכ"מ.

כא ראה מכתב סימני שנת תשפ"ו ושיעור ט"ו אלול תשפ"ה (נדפסו בגליון נצבים ראש השנה תשפ"ו).

כב ראה רמזי שנת תשפ"ז, ברמז "הנך הרה וילדת בן" (נדפס בגליון ראש השנה השתא).

כג ראה ריש שיחת ש"פ נח תשנ"ב. ובכ"מ.

כד בראשית מט, כד.

כה שיעור גברים בשבת תשובה השתא (טרם פורסם).

צריך להבין

שהמבול-הטופנא
הוא מטפות – עוד
טפה ועוד טפה
ועוד טפה. זו
המנטליות, ככה
עושים מבול

טייפון בין-לאומי

הטפה, רק שצריך להיות
רצף בלי להפסיק^כ. צריך
להבין שהמבול-הטופנא
הוא מטפות – עוד טפה
ועוד טפה ועוד טפה. זו
המנטליות, ככה עושים
מבול בסוף.

יש גם מלה בין-לאומית – טייפון. זו אחת
המלים שקיימת בכל השפות – מסינית עד
אנגלית. טייפון הוא סופה הכי רצינית, הכי חזקה
והכי מסוכנת. מאיפה באה המילה הזו, מטופנא?
הבלשנים מסבירים שהיא הרכב של כמה שפות:
יש מקור סיני, רוח חזקה נקראת בסינית 'טאי-
פונג', נשמע סיני מובהק... הסוחרים שהגיעו
מאירופה לסין שמעו את המלה הזו והיא נשמעה
להם מאד קרובה ל'טייפון' בערבית, שהוא בעצם
כמו טופנא בארמית, וגם הזכיר להם שם של אחד
האלילים במיתולוגיה היוונית, 'טיפון', שאחראי
על סערות ושטפון.

אם כן, לפי הבלשנים זו דוגמה מיוחדת למלה
שקשורה לכל השפות – כמו המבול ששטף
את כל העולם והוליד את כל שבעים האומות.
מתוך המבול נולדו אחר כך הרבה טפים – כל
האנושות, כל האנשים בעולם החדש שנח ראה
אחרי המבול. לא ראיתי אם משהו כותב כך,
אבל בעצם כל ההתפתחות של האנושות היא
פעולה של המבול – ריבוי העמים הוא תרגום
של המבול לאנושות. מתוך המבול של המים
התחיל עוד מבול – המבול של שבעים אומות
העולם שנולדו מתוך המבול, עוד טף ועוד טף
(כברכת ה' לנו ובנינו אחרי המבול, "פרו ורבו"^{כז},
בגימטריא טף במילוי, טית פא^{כח}!) כט.

מים בלי רוח

טייפון הוא גם הרבה גשם וגם הרבה רוח
– רוח חזקה, שיכולה להגיע ל-200 קמ"ש,
והיא בעצמה מסוכנת ביותר. במבול לא כתוב
שהיתה רוח, רק נפתחו ארובות השמים ומעינות
תהום רבה^ל. הרוח מופיעה דווקא בסוף, "וַיַּעֲבֹר
אֱלֹהִים רוּחַ עַל הָאָרֶץ וַיָּשֹׁפּוּ הַמַּיִם"^{לא}. אצל
יחזקאל יש "רוח סערה"^{לב} בלי מים, וגם אצל
אליהו הנביא רוח בלי מים – רוח ששוברת
ומפרקת^{לג}, אבל רק רוח, ולא הרכב של מים
ורוח יחד. אולי פעם אחת בתנ"ך^{לד} כתוב בפירוש
שהרוח והמים הולכים יחד, אבל סתם טייפון
הוא גם וגם. [כתוב ש"נשיאים ורוח וגשם אין"^{לה}
זה דבר נדיר, צריך להיות קשר]. ודאי, אנחנו
הרי אומרים "משיב הרוח ומוריד הגשם". אמנם
הבעל שם טוב מפרש^{לו} שצריך להשיב-לסלק את
הרוח-הרוחניות ולהוריד גשם-גשמיות, אבל לפי
הטבע רוח וגשם הולכים יחד, ובמקרה שהם לא
באים יחד יש בכך כוונת מכוון.

בכל אופן, גם המבול שלנו, שהוא טיפון-
טיפין, לא צריך להפריח את האנשים – לא
צריך רוח חזקה ששוברת את הכלים. יכולים
להיות הרבה מים בלי רוח חזקה. אדרבא, שבסוף
תבוא הרוח-הרוחניות ותרגיע. יש אחד שמוציא
הרבה רוח מהפה שלו, "כל רוחו יוציא כסיל"^{לז},
וזו לא הדרך. המבול הוא הרבה מים, ובסוף
מוציאים רוח להרגיע את הצבור. [מהי הרוח?
ניגונים?] יכול להיות ניגונים, יכול להיות כיבוד
טוב. [רוח הוא האוירה, מצב-רוח].

בקדושה הרוח מרגיעה והגשם חודר. כשיש

ל בראשית ז, א.

לא בראשית ח, א.

לב יחזקאל א, ד.

לג מלכים א' יט, יא.

לד יחזקאל יג, יג: "וַיָּבֹקְעֵתִי רוּחַ סְעָרוֹת בְּחֻמָּתִי וַיָּנֻשְׁם שְׁטִיף
בְּאַפִּי יְהוָה". וראה גם מלכים א' יח, מה.

לה משלי כה, יד.

לו ראה תולדות יעקב יוסף פרשת קדשים אות יא, הובא
בשמן למאור לשמיני עצרת.

לז משלי כט, יא.

כו אבות דרבי נתן פ"ו ה"ב.

כז בראשית ט, א.

כח רק חלק המילוי עולה 411, תהו, יש מאין, ג"פ 137 וכו'.

כט וראה עוד ברשימה מ"ח חשון שנדפסה לקמן בגליון.

בפירוש^{מא} שטוטפות לשון הטפה – אנחנו מטיפים, מלאכת ההטפה. לפעמים ההטפה מתקבלת כטפות-טפות ומישהו אחר יכול לראות אותו דבר והוא מתפרש אצלו כמבול. [באיוב כתוב "מי פלג לשטף תעלה"^{מב}, שעושה דפוס לכל טפה^{מג}]. אכן, כתוב בגמרא שהגשם יורד טיפין טיפין, כדי שלא יהרוס, את העולם, אבל בסוף הגשם של המבול יצא מבול...

מתקדמים ביחד

[איך המבול מתחבר ל'מתקדמים ביחד'^{מד}, אם אמורים לשטוף את העולם בלי לספור אף אחד?] אם שותים ביחד יוצא מבול... [צריך לעבור להתוועד על מים] גם זה ויסקי הוא מים – כל דבר לח, כל נוזל, נחשב מים.

[אולי מתקדמים ביחד זה מים מלמטה

והמבול הוא מים מלמעלה?]

בדיוק! "מעניות תהום רבה"

מתקדמים ביחד, כנגד "ארוכות

השמים" שנפתחו. זו תוספת

חשובה, ש'מתקדמים ביחד' תלוי

בכך שארוכות השמים נפתחות

– אז אפשר להתקדם ביחד.

כתוב ש"אין לך טפה שיורדת

מלמעלה שאין שתי טיפין עולות

כנגדה מלמטה"^{מה} – "שתי

טיפין" הן ממש 'מתקדמים

ביחד'. ההטפה שייכת דווקא

ל"טטפות", התפילין של ראש, אבל תפילין של

יד – שמניחים עוד קודם – הן כנגד הלב, להן

שייך ה'מתקדמים ביחד'. בתפילין של יד כתוב

"וקשרתם"^{מו}, פעולת ההתקשרות והחיבור מלב

אל לב של "שתי טפות" מלמטה (שבכלל לא

מא רש"י על שמות יג, טז (בשם מנחם).

מב איוב לח, כה.

מג ב"ב טז, א.

מד ראה שיעור י"א תמוז תשע"ז ואילך.

מה ראה תענית כה, ב (לגרסת הרוקח סי' שעז); זהר ח"ג

רמז, ב.

מו דברים ו, ח.

רוח שמרגיעה הטפות חודרות, כמו אצל רבי עקיבא שראה איך הטפות פועלות שינוי מהותי ומוחשי. הרוח שמורה בפני עצמה, אבל יש ודאי גם מצבים שצריך לחבר את הרוח והמים. בסדר של ארבעת היסודות, אש-רוח-מים-עפר (כנגד י-ה-ו-ה^{לח}), חיבור הרוח והמים נקרא "כונן שמים בתבונה"^{לט} – רוח היא הבינה, התבונה, ה עילאה, וגשם הוא המדות, ה-ז של שם הוי'.

להטיף טיפין טיפין

אם כן, יש כאן גם קשר של "מאן דאיהו זעיר

[טפה] איהו רב [טופנא]"^מ. כדי להגיע לרבים

צריך הרבה טפות, מבול של טפות. [טפה היא

גם לשון להטיף.] אם מתבוננים כך, גם להטיף

וגם לשטוף (טף בתוספת ש). יש שתי שיטות

בבלשנות של השפות השמיות – או שרשים

של שלש אותיות, יותר מקובל,

או, כמו בספר יצירה, שעדים של

שתי אותיות. אלו שמאמינים

רק בשלש אותיות – אמונה

אצל הבלשנים – אומרים

שטפה היא משרש טפף, ועם פ

דגושה, וטופנא משרש טוף, ועם

פ רפויה – שני שרשים שונים

שאינן ביניהם קשר. ככה החכמים

האלה אומרים – אל תחשוב

שיש קשר ביניהם, רק מקרה הם

נשמעים לך אותו דבר. אבל יש

הרבה, גם מחשובי האקדמיה, שאומרים שיש

תת-שרש של שתי אותיות, והוא משמעותי, לא

סתם – וכאן הוא טף. ודאי יש קשר בין הטפה

לבין הטופנא, המבול, זהו משהו מובהק – כל

בר דעת רוצה לומר שאם יש טפה ויש מבול,

טופנא, כנראה קשור אחד לשני.

[יש גם קשר למלה טוטפות?] רש"י כותב

לח ע"ח שמ"ב פ"א.

לט משלי ג, יט.

מ זהר ח"א קכב, ב; ח"ג קסח, א.

"בת היתה לו ו'בכל' שמה"^{נב} – בתוך הבת הקטנה יש הכל. אבל יש עוד משמעות ל"בת" – מדת לח הכי גדולה, שכנגדה המדה ביבש היא איפה (שגדול ממנה, במדת היבש, רק הכור). בבית יש שלשה סאים, בסאה יש ששה קבים, בקב יש ארבעה לוגין ובלוג יש שש ביצים, כך שהבת מכילה 432 ביצים (מספר של משיח, "בן **פרצי**"^{נב}, זיווג **ריו-ריו**^{נב} וכו').

יש מחלוקת רבי חיים נאה והחזון איש במדות. בחפירות מצאו כלים מהמקדש כשיטת הגר"ח נאה. לפי הגר"ח נאה בת זה בערך 25 ליטר ולפי החזון איש בערך 43 ליטר – מדה גדולה. למי ששותה ליטר מים ליום – מומלץ – בת מים מספיקה לכמעט חדש לפי הגר"ח נאה ולחדש וחצי לפי החזון איש. זו כמות גדולה של מים. בת היא דווקא מדה של לח – הבן הוא יבש והבת היא לחה. יכולה להיות בת קטנה עם המון מים, המון לחות. קצת דומה לסוד הטפות שדברנו עליו. אפשר לעשות חשבון כמה בנות היו במבול... צריך הרבה בנות כדי לעשות מבול... שתהיה שנה ברוכה, עם הרבה-הרבה מים, "אין מים אלא תורה"^{נב}, "הוי כל צמא לכו למים"^{נב}, שכל אחד יקבל הרבה בנות של מים, יפיץ הרבה בנות של מים.

זו הברכה העיקרית – שנוכה לעשות מבול: מבול של תורה, מבול של אמונה, מבול של גאולה, מבול של משיח, עם הרבה טפות והרבה טפים, הרבה ילדים. לחיים לחיים. ילדים הכוונה גם נכדים ונינים, עד סוף כל הדורות, בדור שלנו. לחיים!

יפי, שתהיה שנת מבול. צריך לקבל החלטות טובות. שנקבל החלטות טובות, ושה' יעזור שנוכל לקיים אותן.

נקראות בפסוק התפלין של יד טפות). בזכות האתערותא דלתתא הזו מעוררים שתרד מלמעלה טפה אחת – ואחריה עוד אחת, ועוד אחת, עד אין סוף. ככה מביאים לעולם טופנא, מבול של גילוי הנסתר, החסידות, תורת משיח.

[אז מהו המבול?] "כי

מְלָאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת

הוּא' בְּמִים לַיָּם מְכַסִּים"^{מז},

שהשיעור שלך כל כך

מענין ששום דבר אחר

בעולם כבר לא מענין –

מענינים אותו רק המים,

לא חסר לו כלום. שהתורה

לגמרי תופסת את האדם,

כמו שכתוב בלוח "היום

היום"^{מח} שמפרשים בגן

עדן את "הלומד תורה

לפרקים"^{מט}, שהתורה

לוקחת אותו לגמרי

('נעמט אים'), אוחות

אותו, מפרקת אותו.

יש משהו ב'מתקדמים

יחד' שמפרק את האדם

מכל הקשרים שיש לו

להבל, לעלמא דשקרא

– פתאום הוא מתפרק

ומתכסה במים, ולכן

קוראים מבול.

סוד הבת

עוד ווארט אחד: השבת היה פה שיעור בנות^{נב}, רציתי לדבר על משהו דומה – המלה בת. בת היא קטנה. "והוי' ברך את אברהם בכל"^{נא},

מהו המבול? "כי'

מְלָאָה הָאָרֶץ דְּעָה

אֶת הוּא' בְּמִים

לַיָּם מְכַסִּים",

שהשיעור שלך כל

כך מענין ששום

דבר אחר בעולם

כבר לא מענין

זו הברכה

העיקרית –

שנוכה לעשות

מבול: מבול של

תורה, מבול של

אמונה, מבול של

גאולה, מבול של

משיח, עם הרבה

טפות והרבה

טפים, הרבה

ילדים

נב ב"ב טז, ב.

נג פיוט "לכה דודי".

נד ראה דרושי יו"כ (שעה"כ ופע"ח) פ"ג (ע"פ זהר ח"ב ג, א); ע"ח של"ט דרוש י.

נה ב"ק יז, א; זהר ח"ב ט, א. ובכ"מ.

נו ישעיה נה, א.

מז ישעיה יא, ט.

מח לוח "היום יום" י"א אלול.

מט סנהדרין צט, ב.

נ נדפס לקמן בגליון.

נא בראשית כד, א.

שיעור

סוד העדינות והצניעות

העץ בתוך הגן

קיצור מהלך השיעור

בליל שבת בראשית התקיים שיעור נשים מיוחד, בו התייחס הרב לסוגיה חינוכית שעלתה לאחרונה על שולחנו – מהו **היסוד של חינוך הבנות**. מתוך התבוננות בפרשת **בראשית** עלו יסודות חשובים של **כח האשה היהודיה – עדינות, צניעות** והיכולת להיות **"עץ החיים בתוך הגן"**, הלב הנסתר הפועם בכל נקודה בבית היהודי.

מתחבאים "בתוך עץ הגן". ה' דן עם האדם ואשתו על האכילה מן העץ. לבסוף האדם מגורש מגן עדן מחשש "פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעלם"^א, ומאז הכרובים שומרים "את דרך עץ החיים"^ב.

עדינות צניעות

המלה הפשוטה **עץ** מורכבת מאותיות עי"ן צדי"ק. מה אומרות האותיות הללו (מלבד הקשר בין עץ לעצה)^ג, הנחש השיא עצה רעה ואילו

פרשת בראשית מלאה עצים. במעשה בראשית ('הסיפור הראשון' של הבריאה) נבראו העצים ביום השלישי, וביום השישי ניתנו העצים למאכל האדם. בהמשך (הסיפור השני של הבריאה) מופיע גן עדן המלא עצים: "ויטע הוי' אלהים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצא. ויצמח הוי' אלהים מן האדמה כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע"^א. האדם הצטוו "מכל עץ הגן אכל תאכל. וימעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות"^ב. הנחש מתדיין עם האשה על העצים ולבסוף האשה לוקחת מפרי עץ הדעת... האדם ואשתו

ג שם ג, ח.

ד שם פסוק כב.

ה שם פסוק כד.

ו האותיות ע"צ דומות בצורתן. בין עברית וארמית יש חילוף ע"צ, כמו "אחת מצלעותיו" מתרגם אונקלוס "חדא מעילעוהי". בנוסף, ע"צ הן זוג אותיות באלפא ביתא של אכב"י.

ז זהר חדש (מדרש הנעלם) ל, ב; קהלת יעקב ערך

נערך ע"י יוסף פלאי, מתוך שיעור ליל שבת פרשת בראשית תשפ"ז.

א בראשית ב, ח"ט.

ב שם פסוקים ט"ז.

האות צ רומזת לצניעות, מדובר בצניעות ובושה חיוביות, כמו תכונות הנפש המאפיינות את ישראל, "שלשה סימנים יש באומה זו, רחמנים, ביישנים וגומלי חסדים"

מצוות התורה הן 'עצות טובות' בלשון הזהר^ח? בהקשר של גן עדן, מתבקש לומר שהאות ע רומזת לעדן, המקור ממנו יוצא הנהר המשקה את הגן (ומגדל את העצים). המושג עדן קשור לעדינות, תכונת נפש פנימית חשובה, כאשר עיקר תיקון האדם בדרך החסידות הוא 'עידון המדות'^ט, "לעולם יהא אדם רך כקנה [הכופף עצמו בפני הרוח ולכן אינו נשבר] ואל יהא קשה כארו [מדות 'קשות' של עולם התהו שסופן להשבר ברוח עזה]"^י, וכן דוד המלך נקרא "עדין העצני"^{יא} (קשר מובהק בין עדינות לעץ, "כשהיה יושב ועוסק בתורה היה מעדן עצמו כתולעת, ובשעה שיוצא למלחמה היה מקשה עצמו כעץ"^{יב}, כאשר הצד הקשה כעץ מועד ליפול, כמו היצר הגובר במלחמה^{יג}, והרי דוד לא זכה לבנות את המקדש בגלל מלחמותיו^{יד}). עדן הוא גם במשמעות של

ענג (כמו "מעדני מלך"^{טו}, "ויתעדנו"^{טז}), וסוד ענג הוא ראשי תבות עדן-נהר-גן^{יז}, ענג אמתי הוא עדין (השרשים ענג-עדן קרובים, חילוף ג-ד) ולא גס ומגושם (שאו ענג נהפך לנגע, "אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע"^{יח}).

[אכן, יש גם עדינות שלילית, שהרי בכל מדה בנפש יש "את זה לעמת זה עשה האלהים", כמו בנבואת ישעיהו על בבל "ועתה שמיני זאת עדינה היושבת לבטח האמרה בלבבה אני ואפסי עוד"^{יט} (ה'עדין' היחיד בתנ"ך) – עדינות מתוך 'הרגשת היש', בטחון עצמי, גאווה וזחיחות דעת. אך "מדה טובה מרובה", ו"הרע כסא לטוב"^{כא}, וכך יש להעלות את העדינות והבטחון של הקליפה לקדושה (ולדרוש "ועתה שמעי נא זאת עדינה" כקריאה לתשובה, "אין ועתה אלא תשובה"^{כב}) כאשר במקום הרגשת היש תהיה תודעת "אין עוד מלבדו"^{כג}, "בלתי להוי לבדו"^{כד} ובטחון דקדושה, כמו במודעות הטבעית בגן עדן מקדם לפני החטא].

בהמשך לכך, האות צ רומזת לצניעות, "והצנע לכת עם אלהיך"^{כה}, "ואת צנועים חקמה"^{כו}. בסיפור גן העדן, הצניעות מופיעה בפסוק "ויהיו שנייהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבששו"^{כז}, ומפרש רש"י "שלא היו יודעים דרך צניעות להבחין בין טוב לרע", ובגימטריא: **צניעות שוה בושה בושה** (יחס של "שלם וחצי").

עץ. ובכ"מ.

ח זהר ח"ב צז, ב.

ט ראה בהרחבה בחוברת **עדן המדות**.

י תענית כ, איב.

יא שמואל'ב כג, ח.

יב מועד קטן טז, ב. **עדינו** = 140, י פעמים **דוד** (רמז גם לדוד מלא י, ככתוב בדברי הימים, לשבחו של דוד). העצנו כתיב, העצני קרי – העצנו עם ו היינו תפארת, סוד עץ החיים, העצני עם י כנגד היסוד, עץ הדעת טוב ורע, היינו מה שמתקשה כעץ בשעת יציאתו לקרב, "אין קישוי אלא לדעת". אמנם הדעת היא נשמת התפארת, עץ החיים, אך בהיותה כח ההתקשות היא השרש במוחין של מדת ההתקשות בלב, ספירת היסוד, שיש בה טוב, "דבק טוב", וגם רע, אין קישוי ללא יצר רע, ודוק היטב.

יג כמו בדין יפת תאר, "לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע" (קידושין כא, ב).

יד דברי הימים'א כב, ח.

טו בראשית מט, כ.

טז נחמיה ט, כה.

יז זהר ח"א כו, א; ספר הליקוטים ולקו"ת (להאריז"ל)

ישעיה פנ"ח. ובכ"מ.

יח ספר יצירה פ"ב מ"ד.

יט ישעיה מז, ח.

כ יומא עו, א.

כא כש"ט (קה"ת) אותיות כו וע, מיסודות תורת הבעל שם טוב. י פעמים **בעל שם טוב** = **טוב** פעמים **רע**.

כב בראשית רבה כא, ו.

כג דברים ד, לה.

כד שמות כב, יט.

כה מיכה ו, ח.

כו משלי יא, ב.

כז בראשית ב, כה.

לפעמים נערה תל־אביבית המתלבשת בלבוש שאינו צנוע – היות שלא זכתה לקבל חינוך יהודי – הינה עדינה יותר מאשר נערה 'דוסית' המקפידה על לבושה

הזולת לצרכי האדם עצמו (כלומר, עדינות היא היפוכה המוחלט של אנוכיות גסה). אם חושבים על חינוך בנות, מה קודם למה – עדינות או צניעות? המחשבה הראשונה אצל אמהות ומחנכות רבות היא שקודם כל צריך להקפיד על הצניעות, אותה קל יותר 'למדוד' בלבוש וכיו"ב, ואילו העדינות היא תכונת נפש פנימית חמקמקה יותר, המיועדת ל'מתקדמות'. אבל האמת היא שכמו בראשי התבות, עדינות־צניעות, העדינות קודמת לצניעות – בת עדינה ממילא תהיה צנועה (וגם אם באופן חיצוני לבושה אינו צנוע לעת עתה, הרי זה מחוסר ידיעה והבנה, ואם יש בה עדינות ממילא תבוא גם הצניעות בע"ה, ולפעמים נערה תל־אביבית המתלבשת בלבוש שאינו צנוע – היות שלא זכתה לקבל חינוך יהודי – הינה עדינה יותר מאשר נערה 'דוסית' המקפידה על לבושה).

שני עצים

אם עץ הוא עדינות־צניעות, אזי עץ החיים ועץ הדעת הם שני סוגים של עדינות־צניעות: עץ הדעת הוא שרש המודעות העצמית, ועץ החיים הוא למעלה מהמודעות העצמית, חיים טבעיים ועצמיים^{לג}. כך בנוגע למדות־הלב, אהבה ויראה (עיקר המדות): בדרגת עץ הדעת, יש באהבה וביראה מודעות עצמית, "יש מי שאוהב" ו"יש מי שירא"^{לג} ('אני אוהב', 'אני

לכ ראה סה"מ "אתהלך־לאזניא" עמ' נה (ובכ"מ). מבואר באריכות בספר מודעות טבעית.
לג ע"פ תניא פל"ה.

מדובר כאן בצניעות ובושה חיוביות, כמו תכונות הנפש המאפיינות את ישראל, "שלשה סימנים יש באומה זו, רחמנים, ביישנים וגומלי חסדים"^{כח}, אלא שהבושה והצניעות הללו קשורות להבחנה בין טוב לרע ולכן לא התגלו לפני החטא (למרות שהאדם היה חכם מאד, וידע לקרוא שמות לכל הברואים, לזוהות את האותיות המחיות את אותו נברא^{כט}).

התכונות עדינות וצניעות שייכות במיוחד לאשה – שם התואר עדין מופיע בתנ"ך רק בלשון נקבה, "עדינה", וכן הצניעות היא תכונה נשית מובהקת (כדברי חז"ל^ל שהאשה נבראה מהצלע, המקום הצנוע שבאדם כדי שתהיה אשה צנועה). יחסית, הצניעות שייכת למדת הגבורה, יראה, שיש בה כח של כיסוי והגבלה, ואילו העדינות נובעת משפלות (דוד, ש"מעדן עצמו כתולעת", אומר על עצמו "ואנכי תולעת ולא איש"^{לא}) אך יש בה גם ממד מובהק של חסד, אהבה – העדינות מעודדת

העניקה לזולת מתוך אכפתיות, רגישות והקדמת

כח יבמות עט, א.

כט ראה בראשית ב, יט; בראשית רבה יז, ד. וראה תניא, שער היחוד והאמונה פ"א. חכמה זו של האדם גדולה מחכמת המלאכים שלא ידעו לקרוא שמות (בראשית רבה שם), כיון שחכמתו כלולה מחכמת השמים וחכמת הארץ, נשמתו מן השמים ונפשו רגופו מן הארץ, ולפני החטא היה בבחינת "אין וועלט אויס וועלט" (מחוץ לעולם ובתוך העולם יחד) בשלימות, היינו חכמה עילאה וחכמה תתאה, שכל זמן שהם מחוברים יחד, שניהם בבטול גמור לה' וממילא אין ידיעת טוב ורע (הרגשת ישות נפרדת), וד"ל.

ל בראשית רבה יח, ב.

לא תהלים כב, ז.

בעץ הדעת,

צריך לעבוד
על העדינות
והצניעות –
'אני לא עדינה'
בטבעי, אבל
אני משתדלת
להיות עדינה;
אני לא צנועה
באופן טבעי,
לא קל לי, אבל
אני משתדלת
להתנהג בצניעות'

הידיעה שישן

עדינות וצניעות
עצמיות, של עץ
החיים, הופכת
את המאמץ
המודע לרכוש
את המדות הללו
לקל ומתיישב
יותר – בסופו של
דבר, זהו מאמץ
לחזור ולחשוף את
הטבע הפנימי
של הנפש, לרכוש
משהו שבעצם
הוא טבעי

הן משהו ש'עובדים' עליו, עבודה מודעת לרכוש את המדות הטובות^{לה}, קנין שיש להתאמץ כדי לקנותו (כמו בדרך "הרגל נעשה טבעי"^{לז}). כך בנוגע לבושה (צניעות), כתוב שבהר סיני רכשו ישראל את מדת הבושה, "ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו"^{לח}, "זו בושה"^{לט}. בטבע הראשון "ישראל עזין שבאומות"^{לט}, אך כאשר הבושה הורידה את כיסוי העזות הזו נחשפה הצניעות העצמית שהסתתרה מתחתיה.

בעומק, הידיעה שישנן עדינות וצניעות עצמיות, של עץ החיים, הופכת את המאמץ המודע לרכוש את המדות הללו לקל ומתיישב יותר – בסופו של דבר, זהו מאמץ לחזור ולחשוף את הטבע הפנימי של הנפש, לרכוש משהו שבעצם הוא טבעי, וממילא הוא לא מנוגד לטבענו והוא עתיד להצליח בע"ה. ובממד נוסף, הידיעה שעדינות וצניעות במובן העמוק הן תכונה טבעית לגמרי, שצריכה להיות מוטבעת בנפש של בת ישראל, גורמת לבושה עמוקה יותר כשמרגישים עד כמה המודעות העצמית הנוכחית רחוקה מהתכונות הללו, בדומה ליראת-הבשת שחשים בעמידה מול צדיק^מ. הבושה הזו בעצמה מעדנת את הנפש ומעוררת רצון להצניע-להעלים את עצמי^{מא}.

לאשה יש תכונה מיוחדת של דיבור, "תשעה קבין שיחה"^{מב}. אם היא במדרגה של עץ הדעת, עליה להשקיע מאמץ מודע ומכוון שהדיבורים

לה הדעת היא 'מפתח' המדות ("מפתח דכילי שית") – את המדות בלב מולידים מתוך רחם האם, בינה, על ידי עבודה מתוך התבוננות. השרש עבד חומד לעץ הצומח מתוך בינה דעת, "אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת" (בינה דעת = ישראל). בבינה ודעת דווקא קיימת הרגשת היש, מה שאין כן בחכמה (אין, בטול).

לז – תניא פמ"ד (ע"פ שו"ת הרמ"ע מפאנו סימן לו). ובכ"מ. לח – נדרים כ, א. לט – ביצה כה, ב.

מ – ראה "הערה לתיקון חצות" בסידור אדמו"ר הזקן. מא – בלשון החסידות, חוה זו נקראת "הרגשת השפלות מתוך הרגש הבטול" – וראה **לב לדעת** "פרק בעבודת ה'" ביאור ג (עמ' כה"כ) ובאריכות ב**עידן המדות** מהדורת תשע"ז.

מב – ע"פ קידושין מט, ב.

ירא'). ואילו בעץ החיים, האהבה והיראה הן ללא מודעות עצמית, 'מדות מכוסות' ולא 'מגולות'^{לז} (אני בתוך האהבה, לא מודע לחוויית האהבה עצמה, כמו אדם הכולל זכר ונקבה ולא כמו לאחר החטא שאז נקראה חוה, שם לעצמה, מרגישה-חוה את עצמה נפרדת מהאיש).

ובנוגע לעדינות וצניעות: בעץ החיים, אלו תכונות נפש טבעיות ועצמיות. הצניעות של עץ החיים היא "צניעותא" (כמו "ספרא דצניעותא") השייכת לראש העליון של הכתר, "רישא דלא ידע ולא אתידע" (לא מודע לעצמו), למעלה מאותה "דרך צניעות" שהגיעה אחרי חטא עץ הדעת.

בעץ הדעת, צריך לעבוד על העדינות והצניעות – 'אני לא עדינה בטבעי, אבל אני משתדלת להיות עדינה; אני לא צנועה באופן טבעי, לא קל לי, אבל אני משתדלת להתנהג בצניעות'. חינוך לעדינות וצניעות שייך לממד הזה, שדורש עבודה ומאמץ. זהו

לא דבר דע, כך צריך להיות: ככל שיש מודעות עצמית, כך גם תכונות הנפש העמוקות ביותר

אונקלוס "ואילן חייא במציעות גינתא" וכן מפרש רש"י "באמצע הגן". אם כן, "בתוך" כאן פירושו באמצע (לעומת רוב המקומות בתנ"ך ש"בתוך" מתורגם "בגו" ולא "במציעות" מט^ט). אבל מהו האמצע? יש אמצע נמדד, גלוי, ויש אמצע נסתר, "בתוך" ובפנימיות. עץ הדעת

— שרש המודעות העצמית

— נמצא בתוך-באמצע הגלוי,

לכן הוא מופיע לעיני האשה.

אבל עץ החיים הוא "בתוך"

בפנימיות, הוא נמצא בתוך כל

נקודה בגן, אבל הוא אינו גלוי

וידוע, לכן האשה לא מתייחסת

אליו. ה"בתוך" של עץ הדעת

מתייחס למקום, הוא 'מקומי',

וה"בתוך" של עץ החיים הוא 'לא

מקומי' (כמו תופעה לא מקומית

בפיזיקה), נמצא בו זמנית בכל

מקום.

לפי הפירוש הזה, החשש

של "וְעֵץ הָחַיִּים כָּל הַיּוֹם יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח

גַּם מִעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחַי וְעָלָם"^כ

הוא שמא האדם "ישלח ידו"

לאשר לפניו בגן ובהיסח-הדעת

(עליו נאמר "משיח בא בהיסח

הדעת"^{כא}) יגיע לנקודה הפנימית שלו, ל"עץ

החיים בתוך הגן" — לעץ הדעת מגיעים בדעת

ולעץ החיים מגיעים בהיסח הדעת"^{כב} (וממילא

נדרש להרחיק את האדם מהגן כולו, ולא די לגדר

את נקודת-המרכז של הגן בה גדל עץ החיים).

מט וראה במדבר יז, כא, שם נחלקו אונקלוס ורש"י האם "בתוך מטותם" פירושו "בגו" או באמצע.

נ בראשית ג, כב.

נא סנהדרין צז, א.

נב כיוצא בזה, בחטא מי מריבה: הסלע האמתי נעלם ונסתר, והתגלה רק כאשר משה רבינו, מתוך חולשת דעת, הגיע להיסח הדעת לאחר שהכה בסלע אחר (כפירוש רש"י) – הסלע הגלוי שעליו מכים אינו הסלע האמתי, אותו ניתן למצוא רק בדיבור עדין. אלא שמשה לא הבין זאת דווקא מפני שרשו של עץ החיים ב'צניעותא דרדל'א' מעל הדיבור.

יהיו טובים ולא שליליים (כלשון הרע ורכילות וכו', ולא להרבות בדברים עם כל אחד, כמו חוה שעצם הדיבור שלה עם הנחש היה פגם-בדקות בצניעותה ומכאן שרש החטא). אך אם היא במדרגה של עץ החיים, אזי העדינות והצניעות ישתקפו, בדרך ממילא, בדיבורים שלה, ואין לה לחשוש יותר מדי מדיבור שלילי.

אדרבה, מוסבר בחסידות^{מג}

שה"בינה יתרה"^{מד} שניתנה

באשה מתגלה בדיבור שלה,

המגלה את הרבדים העמוקים

ביותר מהעל-מודע, שהרי "נפש

חיה" של האדם היא-היא "רוח

ממלא"^{מה}.

בתוך הגן

בתיאור העצים בגן עדן נאמר

"וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הָגֵן וְעֵץ הַדַּעַת

טוֹב וְרָע". דווקא על עץ החיים

כתוב שהוא נמצא "בתוך" הגן.

בהמשך, האשה אומרת לנחש

"וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הָגֵן אֶמְד

אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא

תִּגְעוּ בוֹ כִּי הֵן תָּמוּתוּן" — האשה

לא מתייחסת כלל לעץ החיים,

ובמקום זה היא אומרת שעץ הדעת נמצא בתוך

הגן! אחד הפירושים הוא כדברי המהר"ל (על

פי המדרש^{מו}) "עץ החיים ועץ הדעת עיקר אחד

להם, והעיקר של שניהם היה בתוך הגן, באמצע

הגן"^{מז}. ועדיין הדברים דורשים הסבר.

המלה "בתוך" מופיעה לראשונה במאמר

של יום שני, "יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם"^{מח} ומתרגם

אונקלוס "במציעות מיא". גם כאן מתרגם

מג ד"ה "יו"ט של ר"ה" תרנ"ט.

מד נדה מה, ב.

מה בראשית ב, ז ובתרגום אונקלוס שם.

מו המדרש לא נמצא לפנינו, כמו המדרשים שיובאו בהמשך על "בתוך" שאינם לפנינו.

מז גור אריה על בראשית ב, ט.

מח בראשית א, ו.

בתוך הלב

במלים אחרות, "בתוך" הוא הלב. עץ שייך ללב^{נג}, כאשר יש חיצוניות הלב ופנימיות הלב. עץ הדעת הוא חיצוניות הלב (בו יש שני חללים, משכן היצר טוב ומשכן היצר הרע, עץ הדעת טוב ורע). עץ החיים הוא פנימיות הלב, רעותא דלבא, "בתוך" הלב ממש (כאשר על העבודה של חיצוניות הלב שייך הכלל הגדול "מח שליט על הלב"^{נד} ואילו בפנימיות הלב נאמר "פנימיות הלב שליט על המח"^{נה}). ברמז: **עץ = ה פעמים לב** – יש ה חסדים בדעת המתפשטים בלב, כנגד עץ החיים, ורה גבורות כנגד עץ הדעת, דווקא בגבורה-צמצום יש הרגשת עצמו (וגם "יש מי שאוהב" היינו גבורה שבחסד).

בכל דבר יש שלש מדרגות: ראש-תוך-סוף (והסימן בראשי התבות למפרע, **סתר**, "אתה סתר לך"^{נד}). בגוף האדם, הראש הוא הראש, הלב הוא התוך, והסוף יכול להיות הרגליים (או הברית, "סיומא דגופא"^{נד}, או הפה-מלכות, "סיפא דכל דרגין", או הכבד כמו במח-לב-כבד^{נד}). באופן פשוט, הראש הוא

החשוב ומעלתו מעל כולם, אבל יש מעלה בלב שאין בראש. במבנה המשפחה: האבא הוא הראש (**ראש בית**, אותיות **בראשית**^{נט}) והאמא היא הלב^ס (כמבואר שאדם-חוה-נחש הם מח-לב-כבד, וממילא אבא אדם הוא הראש ואמא-חוה היא הלב). הראש חשוב מאד, אבל הוא בפני עצמו, כמו אבא הנמצא בחדר הלימוד (או חדר העבודה) לא ממש נוכח ומעורב בבית. ואילו האמא נמצאת ממש 'בתוך' כל מקום בבית, היא הלב הפועם בבית (בין אם רואים זאת ובין אם לא).

שני מאמרי חז"ל המתייחסים ל"תוך" מהווים אבני יסוד בחסידות: א. על הפסוק "ויפח באפיו נשמת חיים" מובא בשם הזוהר "מאן דנפח מתוכיה נפח"^{סא} (יסוד ספר התניא בהסבר הנפש האלקית). ב. על הפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"^{סב} מובא (בספר ראשית חכמה^{סג} ועוד) בשם חז"ל "'בתוכו' לא נאמר אלא 'בתוכם', בתוך הלב של כל אחד מישראל" (שני מאמרים אלו אינם נמצאים בידינו במקורם בדברי חז"ל ובווהה, כאילו הם משרש עץ החיים, "בתוך" נסתר ונעלם). בשני מאמרים אלו, ה"תוך" הוא פנימי ונסתר: בריאת נשמת האדם לא היתה רק במאמר-דיבורו של ה', כמו שאר הנבראים, אלא ב'נפיעה' של הבל פיו כביכול, נפיעה היוצאת "מתוכו", מהפנימיות שלו. וכן השראת השכינה בישראל: המשכן נמצא אמנם ב"תוך" הגלוי, באמצע המחנה, אבל השראת השכינה "בתוך כל אחד מישראל" היא בתוך הפנימי שבכל מקום, בכל אחד.

הראש חשוב
מאד, אבל הוא בפני עצמו, כמו אבא הנמצא בחדר הלימוד (או חדר העבודה) לא ממש נוכח ומעורב בבית. ואילו האמא נמצאת ממש 'בתוך' כל מקום בבית, היא הלב הפועם בבית (בין אם רואים זאת ובין אם לא)

נג אם העץ הוא לב, אזי המח אינו עץ אלא העדן והנהר המשקה את העצים, כמבואר שעדן היינו חכמה ונהר בינה.
נד זהר ח"ג רכד, א; תניא פ"ב.
נה לקו"ת דרושים לר"ה נח, ד.
נו תהלים לב, ז. על ראשי-תוך-סוף בכל ספירה ראה ע"ח שכ"ד.
נז הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").
נח ראה ע"ח שכ"ו פ"ב. ובכ"מ.

נט תקו"ז תקון ג (יח, ב); תקון ח (כד, א).
ס על האיש והאשה כמח ולב ראה גם זהר ח"ג רכד, א.
סא תניא פ"ב.
סב שמות כה, ח.
סג ראשית חכמה שער האהבה פ"ו אות יט. וראה אלשיך עה"ת שמות לא, יג.

שיעור

מאור עיניים פרשת נח

להחזיר לחוטא את מעלותיו

קיצור מהלך השיעור

את המאמר שיש דורשים **לשבח** ויש דורשים **לגנאי** את **"נח איש צדיק תמים היה בדורו"** מפרש המאור עיניים בדרך מקורית, על יסוד פירוש המגיד ממעזריטש לדברי חז"ל **שהמוכיח את חברו שאינו מקשיב לו זוכה במעלות החבר**. ההסבר המעמיק של הדברים משרטט מחדש את מערכת היחסים **בין הצדיק לרשע**, ככזו שבה יש לצדיק מה **לקבל מהרשע**, אך הוא משתוקק **להחזיר את הכל לרשע** ויודע שבסופו של דבר גם הוא עצמו **רק ירוויח** מכך.

"חלקו וחלק חברו"

לשם כך הוא מקדים אודות תופעה מיוחדת המתחוללת כשהצדיק מוכיח את בני דורו והם לא מקבלים את התוכחה, כפי שעשה נח במשך 120 שנות בנין התבה^א:

אך האמת הוא, דכשהצדיק מוכיח את הדור ואינם רוצים לקבל מוסר הוא נוטל מהם את החלק הטוב שלהם. וזהו אומרים ז"ל (חגיגה טו.) זכה נוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן, לאו דוקא בעולם הבא נאמרו הדברים אלא אפילו בעולם הזה, שהוא נוטל את החלק הטוב שבתוכם אם מוכיח אותם ואינם רוצים לקבל.

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו וגו'. פירש"י יש דורשין אותו לשבח כל שכן אילו היה בדור של צדיקים היה צדיק יותר, ויש דורשין לגנאי אילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום. וצריך להבין למה דורשין לגנאי כיון שיש לדורש לשבח. ועוד, הלא הכתוב קורא אותו צדיק תמים, דהיינו שהיה צדיק שלם שלא היה חסר כלום, ואם כן הוא שאם היה בדורו של אברהם וכו', הרי אינו שלם.

בשביל לענות על הקושיות הללו – מדוע לדורש לגנאי כשאפשר לדורש לשבח? כיצד צדיק שהוא צדיק "בדורו" בלבד, ובדור אחר לא היה נחשב לכלום, יכול להיות מוגדר "צדיק תמים [שלם]"? – יתן המאור עיניים משמעות חדשה בדרשה לגנאי.

נערך ע"י איתיאל גלעד. ט"ז מרחשון פ"ו – רשימה. א ראה רש"י בראשית ו, יד.

כאשר השומע

אינו שומע¹
מבין מפנים את
הדברים, דבוריו
של הצדיק
המוכיח חוזרים
אליו עצמו באור
חוזר, כאשר בתוך
ההד של דברי
המוכיח נכלל גם
עצם כח השמיעה
של השומע

ואסבריה מורי לדבר
זה, כי הדבור מפי הצדיק
לאוזן השומע, והדבור הוא
דבר רוחני והוא מדריגה
עשירית, והשמיעה היא
גם כן היא דבר רוחני והיא
מדריגה עליונה למעלה
מהדבור, וכשהוא שומע
ואינו מקבל מוסר לוקח
הצדיק חלק השמיעה שלו,
שהדבור של הצדיק חוזר
אליו עם חלק השמיעה של
השומע.

כח הדבור, בו מוכיח
הצדיק, הוא סוד ה תתאה, מלכות. כח השמיעה,
בו שומע מי שהתוכחה מכוונת אליו, הוא סוד
ה עילאה, בינה (שהיא גם סוד "עולם הבא"²,
חלק הטוב של הרשע שמקבל הצדיק). כך
בפסוק היחוד, "שמע ישראל"³, משה מדבר אל
בני ישראל והם שומעים-מבינים את דבריו.
אכן, כאשר השומע אינו שומע-מבין-מפנים את
הדברים, דבוריו של הצדיק-המוכיח חוזרים אליו
עצמו באור חוזר, כאשר בתוך ההד של דברי
המוכיח נכלל גם עצם כח השמיעה של השומע.
אז נכפלת שמיעת-בינת הצדיק (בסוד תוספת
פרצוף התבונה על פרצוף הבינה⁴) – בנוסף
לבינה שלו, הבנת המציאות ב'ראש' של צדיק,
הוא זוכה גם בבינה של הרשע, הבנת המציאות
ב'ראש' של הרשע. זו תוספת חשובה לעבודת
הצדיק, המתורגמת אצלו לראיה שיש בה את
מעלת "כיתרון האור מן החשך"⁵.

ננאי ושבח

וזהו כוונת הרורשין לננאי, שמהננאי נשמע

השבח שלו. דהיינו שהם מפרשים איש צדיק וכו'
בדורותיו, שסבת הצדקות שלו היה מדורותיו, שלקח
מהם את חלק הטוב שלהם במה שהוכיח אותם ולא
רצו לקבל. והשתא נחא, שבאמת היה צדיק תמים,
אך שזה היה מחמת דורותיו.

לפי הביאור הזה, הדרשה לגנאי אינה שוללת
את שלמותו של נח כ"צדיק תמים", אלא מתארת
את הדרך שבה זכה לשלמותו – הגנאי של בני
דורו, שהוכיחם ולא שמעו לו, הוא שהשלים אותו
בכח השמיעה שלהם (ה'מופקד' אצלו, כדלקמן).
אילו היה נח בדורו של אברהם "לא היה נחשב
לכלום" ביחס לאברהם עצמו, היהודי הראשון,
שעבד את ה' והשיג כל מה שהשיג מכח עצמו
דווקא (ולא בכח הגנאי של בני דורו).

ובכל זאת, יש דורשים לשבח, שאם היה
נח "בדור של צדיקים" – בכלל, לאו דווקא
"דורו של אברהם" (כפי שעולה מדיוק הלשוניות
בשתי הדרשות) – אזי היה מקבל מצדיק הדור
תוספת של אור גדול על צדקותו העצמית (אלא
שהכל היה בדרך של אור ישר, ולא באופן הרצוי
לכתחילה, באתערותא דלתתא אתערותא
דלעילא, בכח של העלאת מ"ן באור חוזר, בסוד
עבודת הברורים שהחלה מאברהם אבינו, העובד
בכח עצמו).

תיקון נח במשה

אכן, "לא ידח ממנו נדח"⁶ ובסופו של דבר
גם הרשע יחזור בתשובה. אז יחזיר לו הצדיק
את כח השמיעה שלו, שהיה אצל הצדיק בגדר
פקדון בלבד. בפנימיות לבו, הצדיק איננו חפץ
במה שאינו שלו – אדרבא, הוא חפץ להחזירו
לבעליו המקורי, כשרק יהיה ראוי לכך, והחפץ
הזה בעצמו מעורר את הרשע לתשובה. התשובה
עצמה היא חזרת כח השמיעה-הבינה אל החוטא
– "ולבבו יבין ושכ"⁷. כשהצדיק מחזיר לבעל-
התשובה את פקדונו הוא לא מפסיד – אזי

1 ראה לוח "היום יום" א' חשוון.

2 ע"פ שמואל"ב יד, יד.

3 ישעיהו י, י.

ב ראה זהר ח"ב כז, ב (בתוספתא); קטו, ב; ח"ג רעח, א.
ובכ"מ.

ג דברים ו, ד.

ד ראה זהר ח"ג רצ, ב'רצא, א; ע"ח שי"ד פ"ח.

ה קהלת ב, יג.

שער השבת פ"ח) מה שכתוב ישמח משה במתנת חלקו, שבשבת הוא מחזיר לישראל בסוד נשמה יתירה, שאינו רוצה בשל אחרים, ועיין שם. והנה בסוד הגלגול משה הוא נח (ת"ז תיקון סט, קיג), ודור המדבר הם דור המבול עצמן שנתקנו במצרים, כמבואר בכתבים (פע"ח שער חג המצות פ"א). והבן. לאור זאת ניתן לדרוש

שתהליך ה"דורשים לגנאי" וה"דורשים לשבח" מתקיים גם במשה, תיקונו של נח, בסוד "לא כן עבדי משה"^{יב} – קודם גנאי ("לא") ואחר כך שבח ("כן"): משה מהרהר לעצמו 'אם הייתי בדורו של משיח לא הייתי נחשב לכלום' (משום שכאשר משיח יתקן וישיב בתשובה את כל בני דורו, כל המעלות המופקדות אצלי מכח בני ישראל יחזרו ממני אליהם) ומיד חוזר ואומר לעצמו 'אם הייתי בדורו של משיח כל שכן שהייתי צדיק (וענו) עוד

יותר' (שהרי בזכות עונות הצדיק וחפצו האמיתי להשיב לכל אחד מבני ישראל את מעלתו שלו, זוכה הצדיק עצמו למעלה גדולה עוד יותר, ו"גואל ראשון" הופך בעצמו ל"גואל אחרון")^{יג}!

יב במדבר יב, ז.

יג ראה שמות רבה ד, ב; זהר ח"א רנג, א; שער הפסוקים יוחי; תו"א משפטים עה, ב.

מעניקים לו אורות גדולים באין ערוך, משרש נשמתו הוא, כך ש"נעשה מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה"^ט.

משה רבינו הוא גלגול-תיקונו של נח ודור המדבר הם גלגול-תיקון דורו של נח. כשם שנח זכה לכח השמיעה של בני דורו, שלא קבלו

את תוכחתו, זוכה משה רבינו לכתרי ה"נעשה ונשמע" של בני דורו שחטאו בעגל ("עדין מהר חורב"). אכן, ביום השבת – יום של תשובה (שבת אותיות **תשוב**)^{יד} – מחזיר משה לבני ישראל את כתריהם שלהם, וזוכה ל"אלף אורות" שהם "מתנת חלקו" שלו (אותו הפסיד בחטא העגל, והוא חוזר אליו – ביתר שאת – עם תשובת בני ישראל על החטא):

וזהו שאמרו רז"ל (שבת פח). בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע וכו' קשרו להם שני כתרים, ומשעשו את העגל וכו' נמלו מהם,

ותנא וכולן זכה משה ונמלן. היינו כנ"ל, שלקח מהם חלק הטוב שלהם. ואיתא בכתבי האר"י ז"ל (פע"ח

ט עפ"י תו"א א, ב) (בביאור אלף האורות להם זוכה משה, ראש בני ישראל, מכח התעסקותו עם בני ישראל, הרגלים, עי"ש היטב).

י שמות לג, ו. וראה שבת פח, א.

יא ראה חומת אנך על בראשית ב, ב; קהלת יעקב ערך 'שבת'; סידורו של שבת ח"א שרש ראשון ענף ג. ובכ"מ בדא"ח.

משה מהרהר
לעצמו 'אם הייתי
בדורו של משיח
לא הייתי נחשב
לכלום' ומיד חוזר
ואומר לעצמו
'אם הייתי בדורו
של משיח כל
שכן שהייתי צדיק
(וענו) עוד יותר'

רוצים ללמוד לייעץ נכון?

לימודי פסיכולוגיה יהודית
במכללת תורת הנפש
ההרשמה בעיצומה

זום
וסניפים
ברחבי
הארץ

לימודי
הרב מנחם מנדל הלפרין

תורת
הנפש

לפרטים
02-5662323

מי שנח – זוכר

קיצור מהלך השיעור

הפסוק "ויזכר אלהים את נח" פותח את **פסוקי הזכרונות**, ובעצם כולל את **כל פסוקי "ויזכר אלהים"** בתורה. הזכרון בא דווקא **מתוך מנוחה**, כאשר זכרון אמתי מיוחד דווקא לישראל, **זוכרי יום המנוחה**, יום השבת.

זכרון נח וזכרון הברית

שני הפסוקים הראשונים של זכרונות בראש השנה הם "ויזכר אלהים את נח וגו'"א, "ויזכר אלהים את פְּרִיתוֹ וגו'"ב. הם הכתר והחכמה של עשרת פסוקי זכרונות^ג, קוצו של י (חכמה סתימאה דכתר עליון) וי (חכמה עילאה) של מח הזכרון בעולם האצילות ("אבא [חכמה עילאה, מח הזכרון] מקנן באצילות"^ה דבבחינת "נקודה דנעיץ"^ו, ואילו כתר, מו"ס, שורה מלמעלה בבחינת "נקודה דלא נעיץ"^ז), כאשר "אחד האמת" שורה בכתר ומתלבש בחכמה, כמבואר

א' מרחשון תשפ"ז – רשימת הרב.

א בראשית ח, א.

ב שמות ב, כד.

ג ראה ראש השנה פ"ד מ"ו.

ד תו"א פא, ג ובכ"ד.

ה ראה תקו"ז ו (כג, א); רמ"ז לזהר ח"ב.

ו זהר ח"א ג, ב. וראה בהערה הבאה.

ז ראה מאמר "מאה קשיטה" סימן סג.

בתניא^ח.

ה' זוכר את נח ואת בריתו. **נח-בריתו** (לאברהם, יצחק ויעקב) משלימים ל-676, שם **הוי' ב"ה** ברבוע!^ט
בקבלה וחסידות מוסבר שנח הוא יסוד אבא^י – "יסוד אבא ארוך ומסתיים ביסוד ז"א", מקום ברית המילה, "בריתו" (ברית-ז). והנה, נח-בריתו במילוי, **נון חית בית ריש יוד תו וו**, עולה 1884, ו"פ (ששת צרופי) שם ש-די, שם הברית^{יא} (ברית הקשת לנח וברית מילה לאברהם ובניו אחריו^{יב}, ברית אבות לקיים את ההבטחה שהבטיח – לקיים את ה'מלה' שלו – לגאול את הבנים).

ח תניא פל"ה בהגהה.

ט לקו"ט וספר הליקוטים נח; תו"ח מו, א.

י ע"ח שער הכללים פ"י; של"א פ"ג. ובכ"מ.

יא ראה זהר ח"ג רפג, א.

יב בראשית ט, ח"ז; יז.

"הכל הולך אחר הפתיחה"

"הכל הולך אחר הפתיחה"^{יג} (נקודת פתח הנעלם שבמו"ס, חכמה דאריך, פתיחת הטעם הכמוס לרצון^{יד}, ונקודת פתח הגלוי בחכמה עילאה^{טו}, על דרך "פתח רבי שמעון כו"^{טז}) – "ויזכר אלהים את נח".

וכך נוסח הזכרונות: "וגם את נח באהבה זכרת... על כן זכרנו בא לפניך הוי' אלהינו להרבות זרעו כעפרות תבל וצאצאיו כחול הים [מכאן יוצא מפורש שריבוי צאצאי נח בא מכח הצמצום-דיכו של נח ובניו, החיות והבהמות כו' בתבה במשך שנת המבול^{יז}] ככתוב בתורתך 'ויזכר אלהים את נח וגו'".

סוף הפסוק "ויזכר אלהים את נח גו'" הוא "וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים רוּחַ עַל הָאָרֶץ וַיִּשְׁכַּח הַמַּיִם". "וישכו" תרגם אונקלוס "ונחו", גילוי עצמותו של נח במנוחה דוקא. המבול הוא בעצם ההפך של נח ("ויזכר" עולה 243, "וישכו" עולה 342 – היפוך ספרות המבטא השלמה). והנה, כל הפסוק – "ויזכר אלהים את נח ואת כל החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתבה ויעבר אלהים רוח על הארץ וישכו המים" – עולה 4525, נח פעמים מבול (4524) ע"ה!

פסוקי "ויזכר אלהים"

"ויזכר אלהים" במילוי, זו יוד זין כף ריש אלף למד הא יוד מם, עולה 1000, אלף אורות^{יח}, 10 (ספירות כו') בחזקת 3, היינו 'תבה' של 10 על 10 על 10, ודוק. ועם "את נח" במילוי, אלף תאו נון חית, עולה 2041, 13 פעמים 157 (חצי הוי' ב"ה פעמים חצי שדי).

יש ארבעה "ויזכר אלהים" בתנ"ך, שלשה בבראשית ועוד אחד בשמות: "וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים

את נח", "וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אֲבִרְהָם"^{יט}, "וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל"^כ, "וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ". כלומר, שני הפסוקים הראשונים של זכרונות, הנ"ל, הם הראשון והאחרון של פסוקי "ויזכר אלהים" בתורה.

והנה, כל ארבעת ה"ויזכר אלהים" בתורה – "ויזכר אלהים את נח"; "ויזכר אלהים את אברהם"; "ויזכר אלהים את רחל"; "ויזכר אלהים את בריתו" – עולים 4082, הוי' פעמים 157, אחד פעמים ש-די, ב"פ "ויזכר אלהים את נח" במילוי הנ"ל!

ללמד שהכל נכלל (ב"כפלים לתושיה"^{כא}) ב"ויזכר אלהים את נח" ויוצא ממנו!

מנוחה וזכרון

עוד נלמד מכאן שתיקון מח הזכרון הוא מכח "אַלֶּה תוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ"^{כב}, "נייחא דרוחא לעילא ונייחא דרוחא לתתא"^{כג}, כאשר "רוח הבריות נוחה הימנו" שאזי "רוח המקום נוחה הימנו"^{כד}, וכהוראת מורנו הבעל שם טוב^{כה}, וד"ל.

מי שנח – זוכר (מי שלא נח, אלא "נַעַן וְנָד"^{כו} תמיד, מבלי לנוח – שוכח).

"אל אחר אסתריס"^{כז}, אין להם דעת-אמת^{כח} להוליד בצלמו כדמותו^{כט} (של יוצר בראשית). רק בעם היהודי יש מח הזכרון באמת, סוד "אִישׁ וְאִשָּׁה יִלְדוּ בָּהֶם" (בציון) כאשר החידוש הוא שגם האם היהודיה, מקור הייחוס היהודי^{לא},

המשך בעמ' 25 <<

יט בראשית יט, כט.

כ שם ל, כב.

כא איוב יא, ו.

כב בראשית ו, ט.

כג ע"פ בראשית רבה ל, ה; זהר ח"א נח, ב.

כד אבות פ"ג מ"י.

כה ראה סה"מ תש"ט עמ' 79.

כו בראשית ד, יב.

כז ע"פ זהר ח"ב קג, א.

כח עיין ע"ח שמ"ח פ"ב.

כט ע"פ בראשית א, כו; ה, ג.

ל תהלים פז, ה.

לא ראה קידושין סח, ב.

יג ע"פ פדר"א פמ"ב.

יד ראה שער היחוד פכ"א ופכ"ד. ובכ"מ.

טו תקו"ז ע (קכט, א"ב).

טז ראה חסדי דוד הנאמנים ח"י עמ' 117.

יז וראה שיעור ר"ח חשון שנדפס לעיל בגליון.

יח ראה פע"ח שער השבת פ"ח ובכ"ד.

לבנות את המצב

קיצור מהלך השיעור

רבי חזקיה ורבי ייסא, חכמי הזהר, הולכים בדרך ושומעים מילד (רביא, בלשון הזהר) דרוש עמוק על **בנין המזבח והעלאת העולה על ידי נח** לאחר המבול. **כאשר נהרס הקשר** הטוב בין האיש והאשה, או בין הרב והתלמיד, אי אפשר להסתפק באהבה הזורמת שיש ביניהם בקביעות, וצריך גילוי אהבה עזה מהמשפיע כדי לעורר מחדש את תשוקת המקבל.

חכמת הרביא

[תרגום: רבי חזקיה היה הולך מקפוטקא ללוד. פגע בו רבי ייסא. אמר לו, תמהני עליך שאתה לבד, שהרי שנינו שלא יצא אדם יחידי לדבר. אמר לו, תינוק אחד הולך עמי, והוא בא אחרי. אמר לו, ועל זה אני תמה, איך הולך עמו מי שלא תדבר עמו דברי תורה? שהרי שנינו, כל מי שהולך בדבר ואין עמו דברי תורה, מסתכן בנפשו. אמר לו, כך זה בודאי. בינתיים הגיע אותו תינוק. אמר לו רבי ייסא, בני, מאיזה מקום אתה? אמר לו, מעיר לוד, ושמעתי שהאיש הזה החכם הולך לשם, וזמנתי עצמי לעבודתו וללכת עמו. אמר לו, בני, אתה יודע דברי תורה? אמר לו, אני יודע, שהרי אבי למד אותי בפרשת קרבנות, והרפנתי אני למה שהיה אומר עם אחי, שהוא גדול ממני. אמר לו רבי ייסא, בני, אמר לי.]

רבי חזקיה הנה אביל מקפוטקא ללוד. פגע ביה רבי ייסא. אמר ליה תוהנא עלך דאת בלחודך. דהא תנינן דלא יפוק בר גש יחידיא בארעה. אמר ליה רביא חד אביל בהדאי ואיהו אתי אבתראי. אמר ליה ועל דא תוהנא איך אביל בהדך מאן דלא תשתעי ביה מלי דאורייתא. דהא תנינן כל מאן דאביל בארעה ולא עמי מלי דאורייתא אסתכן בנפשיה. אמר ליה הכי הוא ודאי. אדחכי מטא ההוא רביא. אמר ליה רבי ייסא ברי מאן אתר אנת. אמר ליה מקרתא דלוד ושמענא דהאי בר גש חכים אביל תמן וזמנא נרמאי לפולחניה ולמיהה בהדיה. אמר ליה ברי ידעת מלי דאורייתא. אמר ליה ידענא דהא אבא הוה אוליף לי בפרשת קרבנות וארכינא אודנאי למאי דהוה אומר עם אחי דאיהו קשישא מנאי. אמר ליה רבי ייסא ברי אימא לי.

בעוונות אדם

הראשון והדורות
הבאים אחריו
נהרס המזבח –
המלכות ירדה
מאצילות לבי"ע
וניתקה מהיחוד
העליון בין זרועות
ז"א, ונדרש
לבנותה מחדש

אותיות רבי"א (בסופו של דבר מתברר שה"א אכן רומזת לשמו, אבא). והנה, חזקיה-ייסא-א (האותיות הנוספות בכל אחד על רבי) עולה רבי! נמצא ששלתם יחד עולים ד"פ רבי (רבי פנים ואחור), העולה פעמיים משיח בן דוד.

תיקון המלכות מחדש

פָּתַח וְאָמַר וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה
וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל

הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בְּמִזְבְּחֹהוּ. וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ, דָּא אִיהוּ מִזְבֵּחַ דְּאַקְרִיב בֵּיהּ אָדָם קְדָמָא... אִי הָכִי אִמָּא וַיִּבֶן. אֱלָא בְּגִין דְּחִיבֵי עֲלָמָא גְרָמוּ דְלֹא קְיִימָא בְּדוּכְתֵיהּ. כִּינן דְּאֵתָא נֹחַ כְּתִיב בֵּיהּ וַיִּבֶן.

[תרגום: פָּתַח וְאָמַר: וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַה' וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בְּמִזְבְּחוֹ. וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ – זֶהוּ הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהִקְרִיב בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן... אִם כֵּן, אֲזַי לָמָּה וַיִּבֶן? אֱלָא מִשּׁוּם שֶׁרָשָׁעֵי הָעוֹלָם גָּרְמוּ שְׁלֹא עָמַד בְּמִקְוָמוֹ. כִּינן שֶׁבָּא נֹחַ, כְּתוּב בּוֹ וַיִּבֶן.]

אדם הראשון הקריב קרבן תודה על המזבח^ט ועל אותו מזבח הקריב נח קרבן עולה, אך לפני כן הוא נדרש לבנותו מחדש. מדוע? המזבח הוא סוד המלכות המתייחדת עם ז"א דאצילות. בעוונות אדם הראשון והדורות הבאים אחריו נהרס המזבח – המלכות ירדה מאצילות לבי"ע וניתקה מהיחוד העליון בין זרועות ז"א, ונדרש לבנותה מחדש.

ביחוד עצמו, כשהכלה בין זרועות החתן, יש אצל כל אחד מהם התכללות של חסדים והגבורות (הימין והשמאל, שתי הזרועות), והגבורות נמתקות בחסדים. אמנם, כשהמלכות התרחקה מבעלה היא גם התקררה ואבדה את החשק והתשוקה להדבק בו – היא פשוט נרדמה

בהקבלה של חכמי הזהר לספירות^א – עליה מתבססים רבים מפירושי רבי לוי-יצחק לזהר – רבי חזקיה מכוון כנגד הנצח ורבי ייסא כנגד ההוד, שתי הרגלים ההולכות בדרך. רבי ייסא הוא הרגיש במיוחד לסיכון האפשרי להולך יחידי בדרך, בלי חברותא בדברי תורה – חשש השייך לספירת ההוד, שעלול להתקיים בה חלילה "הודי נהפך עלי למשחית"^ב, ל"כל

היום דוה"^ג. רבי חזקיה מתרגם-מסביר לו שהולך עמו, ובא אחריו, "רביא חד". הילד שייך במיוחד לספירת הנצח, כנודע^ד שהמשך הדורות וחינוכם שייכים לנצח ("ברא כרעא דאבוה"^ה, המנציח את הדורות הקודמים וממשיך אותם), והילד ההולך אחרי רבי חזקיה הוא בסוד אחורי ספירת הנצח. רבי חזקיה ורבי ייסא הם חכמים גדולים – שכל אחד מהם נקרא רבי ("כל רבי מארץ ישראל"^ו, על שם נביעת האיר-סוף שלו, כנודע^ז) – ורבי ייסא מתפלא שרבי חזקיה לא הולך בדרך עם חכם כמוהו לעסוק בדברי תורה. אכן, מתברר שגם הרביא הוא חכם גדול – שראוי להקרא בעצמו רבי – כרמוז בכינויו **רביא**,

נערך ע"י איתיאל גלעד. י"ג תשרי פ"ו – רשימה.

א קול ברמה ריש האדרא רבא (ח, ב). ניצוצי אורות על זהר ח"ג קכז, ב.

ב דניאל י, ח.

ג איכה א, יג. על היופך אותיות הוד ל'דוה ראה זהר ח"ג רמג, א; תקו"ז תקון סט (קד, ב).

ד ראה שכינה בביהם פ"ו הערה ז.

ה ע"פ עירובין ע, ב.

ו בגימטריא, צורת האחוריים של נצח היא נ צ נצח – הוי' פעמים אחד. במילוי רק חלק האחור (נון נון צדיק) עולה טז פעמים הוי', ב"פ יצחק, והמלה נצח עצמה (נון צדיק חית) עולה כח פעמים הוי', ד"פ יעקב, סה"כ מד (מילוי שם הוי' הקטן ביותר, יוד הא ו הא) פעמים הוי', סוד בטול-ענוה הכנעה-שפלות, כנודע (ראה סוד ה' ליראיו שכ"ב פרקים דיה).

ז ראה תקו"ז חדש צח, א; שם הגדולים סדר תנאים ואמוראים.

ח כש"ט (קה"ת) אות קמ.

ט ראה רד"ק על בראשית ד, ג (ע"פ תהלים סט, לא-לב וע"ז ח, א).

— וכדי לעודרה עליו להמשיך בה תשוקה מחדש. לשם כך העיקר הוא "שמאלו תחת לראשי", בהתגלות אהבה עזה ממנו אליה — לא רק אהבה כמים, אהבה 'זכרית' של חסד (בסוד "זכר חסדו"¹), אלא אהבה כאש, שמעוררת העלאת מ"נ 'נשית' ברשפי אש של גבורה. נמצא שהאשה מקבלת שתי גבורות מן הז"א — עצם בנינה, "בנין המלכות מן הגבורות"², ואש-הקדש הנמשכת אליה מז"א כדי לעורר את תשוקתה. כך מבואר בחסידות³ המשך דברי הזהר, המסביר מדוע הקריב נח דווקא קרבן עולה⁴

(ולא קרבן תודה, כמו אדם הראשון) — העולה נקראת "אשה"⁵, רמז לאש הקדש של האשה, אך היא דווקא "זכר תמים", רמז לכח האש-הגבורה הנמשך מן הז"א כדי לעורר את המלכות. דווקא לנח הבא אל התבה — סוד יחוד יסוד אבא ביסוד אמא⁶ — יש את כח לבנות מחדש את יחוד הזכר והנקבה, יחוד ז"א ונוקביה (שמקבל כח מיחוד או"א עילאין וכו', כנודע⁷):

ויעל עולות עלת כתיב תרא. כתיב עולה הוא אשה ריח ניחח ליי. עולה סלקא דבר ולא סלקא נוקבא דכתיב זכר תמים יקריבנו. אמאי כתיב אשה דהא אש בעי לאשתכחא תמן. אלא אף על גב דעולה אתקריב דבר. ולא תריה אתקריב. נוקבא לא בעיא

לאשתכחא מניה, אלא בה אתקריב בנין לתבא דא ברא. דסלקא נוקבא לגבי דכנרא לאשתכחא כחרא. ואף על גב דאשה לשום אישים. נח אצטרף ליה למקרב עולה. דאיהו באתר דכנרא. עבר ליה קודשא בריך הוא לאשתכחא ולא עלאה בתיבה. ועל דא אתקריב עולה. עולה הוא אשה. אש ה' דאתחבר (בה) שםאלא בנוקבא. דהא (כל) נוקבא מסטרא דשםאלא קא אתיא ודכנרא מסטרא דימינא באתר דכנרא דא ברא. ובנין כף אקרי נוקבא אשה. אשה קטירו דרחימו דאחיד בה שםאלא לסלקא לה לעילא ולאשתכחא כחרא. ובנין כף (ד"א כתיב) עולה הוא אשה. קשירו דדבר ונוקבא דא ברא.

[תרגום: ויעל עלת, כתוב עלת, אף. כתוב עלה הוא אשה ריח ניחח לה'. עולה — עולה זכר ולא עולה נקבה, שכתוב זכר תמים יקריבנו. למה כתוב אשה, שהרי אש צריכה להמציא שם? אלא אף על גב שעולה נקריבת זכר ולמקומה נקריבת, הנקבה לא צריכה להפריד ממנו, אלא עמה נקרב, בשביל לחבר זה עם זה. שעולה הנקבה אל הזכר להתחבר באחד, ואף על גב שאשה לשום אישים. נח היה צריך להקריב עולה, שהוא במקום של הזכר, עשה אותו הקדוש ברוך הוא להתחבר ולהפגש לתבה, ועל זה הקריב עולה. עולה הוא אשה. אש ה'. שהתחבר (עמה) השםאל בנקבה. שהרי (כל) נקבה מצד השםאל באה, וזכר מצד הימין בהתדבקות זה בזה, ולכן נקראת (עולה) נקבה אשה. אשה — קשר של האהבה שאוחז בה השםאל להעלותה למעלה ולהתקשר באחד, ולכן כתוב עלה הוא אשה, הקשר של זכר ונקבה זה עם זה.]

לבנות את המצב

זהו מדגיש את המלה "ויבן" — האמורה כאן בנח — על בנין המלכות מחדש ("ויבן" עולה חיים, ד"פ טוב⁸). "ויבן נח מזבח להוי" הוא ה"ויבן" השני בתורה, אחרי "ויבן הוי"

¹ ש"ש ב, ו. וראה לקו"ת ש"ש ד"ה "אני ישנה" לר, ד. יא תהלים צח, ג.

² ע"ח ש"ה דרוש ב; של"ד. ובכ"מ.

³ ביאור"ז (אדה"א) פרשת נח יד, ג"ט, ב. יג. בנוסף להסבר על איזה הרהור בא הקרבן לכפר, שהופיע קודם לכן בדברי הזהר.

⁴ ויקרא א, ט; יג; יז.

⁵ לקו"ת (האריז"ל) וספר הליקוטים נח; תורת חיים ד"ה "אלה תולדות נח" (מו, א).

⁶ יד. ראה שעה"כ דרושי ק"ש דרוש א. ובכ"מ.

⁷ יח. ראה גם המדובר בסיום שמחת בית השואבה (בחלק שנדפס בגיליון בראשית) השתא.

הנוקבא (בסוד "אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף"^{יז}).

הכח לבנות את המלכות (נוקבא תתאה) בא מהבינה (נוקבא עילאה) – "ויבן" לשון בינה (כדרשת חז"ל על "ויבן הוי' אלהים את הצלע", "מכאן שבינה יתרה נתנה באשה יותר מבאיש"^{יח}). והרמז: יש בינה פעמים "ויבן" בכל התנ"ך! הבין הוא בשביל הקרבן – ההתקרבות שאחרי ההתרחקות (**ויבן לשם קרבן** עולה 420, יחוד **יעקב-רחל**, כנודע).

כמובן, משל הזכר והנקבה יכול להתפרש גם בקשר בין רב לתלמיד (המשל העיקרי בחסידות^{יט}): כאשר התלמיד-המקבל 'ישן' – כשהוא מרוחק ואין בו רצון טבעי מצד עצמו ללמוד מהרב – צריך הרב-המשפיע לעוררו על ידי גילוי אהבה מצד המשפיע (ולא ניתן להסתפק באהבה הטבעית של הרב לתלמידו, אהבה כמים).

הקדש, משפט צדק, 7 פעמים גוף.

כז יבמות סב, א.

כח נדה מה, ב.

כט ראה פלה"ר שמות ד"ה "ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם"; ד"ה "איתא בפסיקתא" לר"ה מפאריטש (ע"פ אור"ת לה"מ). וראה הקדמת פנים אל פנים (עמ' כב ואילך).

אלהים את הצלע"^{יט} (ובהמשך חומש בראשית נאמר כמה פעמים "ויבן שם מזבח"^כ). בהמשך נאמר ביעקב "ויבן לו בית"^{כא}. כל אלו – צלע-מזבח-בית – הם כינויים למלכות, לנוקבא שצריך לבנות (**בנין המלכות בגימטריא תריג**, כנודע^{כב}).

ובדרך רמז, צריך לתקן-לבנות את המצב – ר"ת מזבח-צלע-בית (שאר האותיות, **מזבח-צלע-בית**, עולות לא פעמים טוב, סוד "לא טוב היות האדם לבדו"^{כג} שהביא ל"אעשה לו עזר כנגדו... ויבן הוי' אלהים את הצלע"). כשבונים סדרה עולה – **מזבח** (57, ג"פ חוה), **צלע** (190, י"פ חוה), **בית** (412, "ביתו" זו אשתו^{כד}, "ויקרא האדם שם אשתו חוה"^{כה}) – הבסיס, יסוד הבנין, הוא **גוף** (89)^{כז}, כינוי נוסף למלכות-

יט בראשית ב, כב.

כ בראשית יב, דח; יג, יח; כו, כה; לה, ז.

כא בראשית לג, יז. "ויבן נח" "ויבן שם" (הרומז לשם בן נח) "ויבן לו" (הרומז ללוי בן יעקב) עולה 638, אברהם-יצחק-יעקב, העולה יא פעמים נח, היינו "ויבן" ועוד י"פ מזבח (ל פעמים) חוה!

כב ראה שיעור אור לי"ח שבט תשמ"ד; הקדמת ענין התפלה וההתבוננות הערה מז. וברבוי מקומות.

כג בראשית ב, יח.

כד יומא פ"א מ"א.

כה בראשית ג, כ.

כו אדם-תודה נח-עלה עולים 623 (אשה חדשה, רוח

המשך מעמ' 21 <<<

בא עם יום השבת, יום המנוחה. ממילא מובן הדין שגוי אסור לשמור שבת, ואף חייב מיתה^{לח}. אצלו נאמר "לא יִשְׁבְּתוּ"^{לט}, שאינו שייך לזכרון האמת לאמתו הבא עם מנוחת השבת, ואדרבה, עבורו זהו הפסק החיות, ודוק. הווארט: אני נח בשבת כדי לזכור שבעצם אני אין.

לח סנהדרין נח, ב.

לט בראשית ח, כב (וכנדרש בסנהדרין שם).

היא בעצם בחינת זכר^{לב}, הזוכר "מאין באת"^{לג} (כמו הבעטלער הראשון של רבי נחמן^{לד}, "זֶה יִנְחַמְנוּ"^{לה}, נח).

זהו סוד "זִכְרוּ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת"^{לו}, הזכרון – זכרון היותי נברא יש מאין בכל רגע תמיד^{לז} –

לב ראה תו"א מקץ ד"ה "רני ושמחי" וביאורו (לז, ג ואילך).

לג אבות פ"ג מ"א.

לד סיפורי מעשיות מעשה יג (וראה שיחות הר"ן קמט).

לה בראשית ה, כט.

לו שמות כ, ח.

לז ראה תניא שעהיוה"א פ"א ואילך.

הסיפור החסידי

רבי אברהם משה מפשעווארסק | סעודתא דדוד מלכא

רבי אברהם משה מפשעווארסק נולד לרבי צבי הירש והיה מתלמידיהם של המגיד ממעזריטש ורבי אלימלך מליז'נסק. לאחר פטירת רבו רבי אלימלך החל לכהן כאדמו"ר בפשעווארסק. נודע כבעל רוח הקודש, ורבי אלימלך העיד עליו שכאשר הוא אומר תהילים, דוד המלך בא לומר עמו יחד. רבי שמחה בונים מפשיסחא אמר כי אליהו הנביא היה מתגלה אליו מדי יום. הוא כונה "דער גרויסער רבי משה" [רבי משה הגדול] כדי להבדילו מרבי משה מפשעווארסק, בעל 'אור פני משה'. נסתלק בט' בחשוון תקנ"ד, ונקבר בפשעווארסק.

אשר לא יומט בעיני, אתקן על נכון כאשר עם לבבי. וכן עשו, ויברך ה' את בעל הבית, וימצא מאה שערים ביי"ש בגלל יושב האומן הרב הצדיק הנסתר. וימצא חן בעיני שר בית היי"ש, ויעזוב בידו כל עניין בית היי"ש.

והרב הנסתר קבע דירתו שם, וכל חפציו הניח שם. רק טלית ותפילין שלו עזב בבית הבעל הבית, וכל בוקר הלך לקח אותם בידו ולהתפלל בבית היי"ש, ואחר כך נשא אותם עוד לבית בעל הבית. והיה הדבר לפלא בעיני כל רואיו, ובפרט בעיני הבעל הבית, כי כל חפציו מונחים אצלו, והטלית ותפילין נושא בכל יום לבית בעל הבית, לילך עבורו בכל יום הליכה בכדי. ובעבור זה נחשב בעיניהם לשוטה ועם הארץ, רק שהחזיקו אותו לתם וישר.

גם דרכו היה בכל מוצאי שבת לאכול סעודת מלווה מלכה, והיה בא לבית בעל הבית בכל מוצאי שבת קודש. והיה היום, כאשר בא במוצאי שבת לאכול שם סעודת מלווה מלכה כדרכו, היה בעל הבית טרוד בעשיית חשבונות עם ערלים המקיפים יי"ש. במרדתו לא היה יכול להפסיק ולאכול סעודת מלווה מלכה עם האומן הרב הנסתר, והיה כאשר המתין הרב על סעודת מלווה מלכה, וירא כי בעל הבית טרוד בחשבונות מאוד, הלך למקומו לבית שריפת היי"ש.

רבי אברהם משה מפשעווארסק יצ"ל, בתחילה הסתיר מעשיו ועבודתו ונראה לכל העולם כאיש פשוט. והלך נע ונד לגלות, ונזדמן פעם שבא לבית שישב שם איש הגון ומכנים אורחים. כאשר נכנס אל פתח ביתו שמח לקראתו, וקיבלו בסבר פנים יפות, ונתן לפניו לאכול ולשתות.

והנה בתוך אכילתו, הבין הרב שהבעל הבית ואשתו יושבים בדאגה וביגון, ומדברים זה עם זה בהסתר, לבל ישמע האורח מדאגתם. והתחיל לבקש מהם לספר לפניו דאגתם, אולי יוכל לייעצם על הדבר. וענו ואמרו: דאגתנו היא על שעזב אותנו האומן משריפת היי"ש, וגרם לנו היזק רב בזה. ושאלו את הרב: אפשר אתם יכולים באומנות הלזו? ויען ויאמר הרב: בוודאי! ידעתי, ואומן בקי אני בעסק הלז! וכאשר שמעו דבריו, שמחו מאוד שהומין להם השי"ת בעל מלאכה לביתם, בלי שום חיפוש.

והיכף ומיד הוליכוהו לבית עשיית היי"ש, והראו לו כל בית נכותם. והזהיר בעל הבית את הערלים המזומנים לשם, שככל היוצא מפיו יעשו. והיה למחרת, באו הערלים לשאול את פיו איך להתנהג בדבר עשיית היי"ש, ואמר להם: לעת עתה, כאשר הורגלתם ועשיתם עד הנה כן תעשו גם עתה! וכל

שתשמשו אותי באומנות כזו! ענהו הרב: מה לכם לדבר כדברים האלה? לצחק בוי? אמר לו הבעל הבית: שוב אין אתם יכולים להסתיר את עצמכם ממני, כי ראיתי אתמול בלילה בכבודכם הרמה, ובישיבת זקן אצליכם, ואני יודע בבירור כי צדיק גמור הוא אדמו"ר. רק זאת אני מבקש ממעלתכם הרמה, שתגידו לי אמיתת הדבר: מי הוא הזקן שהיה אצלכם הלילה?

ענהו: הוא אליהו ובא לבשרני, שנזר למעלה כי אלך לביתי להיות מגיד בעיר פשעווארסק. ושאלתי אותו: איך אפשר להיות כך? כי כבר יודעים ומכירים אותי לעם הארץ, ואיך יקבלו אותי עליהם לרב ומגיד? ויען ויאמר לי: כשתבוא לעיר, כל הנערים והתינוקות שבעיר ירוצו ויאמרו זה לזה: הנה הרב בא! ויכנסו הדברים בלב כל אנשי העיר ובהחשובים שבעיר, וימנו אותך לרב.

ויברך אותם וילך לו, וכן היה: כאשר בא לפשעווארסק צעקו כל הנערים: הרב בא! ונכנסו הדברים בלב אנשי העיר, ומינו אותו למגיד. [זכרונם לברכה]

מהו עניינה של סעודת מלווה מלכה, ומדוע דווקא אז נגזר על רבי משה להתגלות? השבת שייכת לתחום עולם האצילות, בו קיים רק ה' יתברך. ככזו, כל אור אלוקי שבה מתגלה באופן של "אור המאיר לעצמו" שאיננו מתפשט למציאות החיצונית. אך סעודה רביעית נאכלת בימות החול, והיא שייכת לתחום עולמות בי"ע, בהם כל תופעה היא בדרך של "עצם והתפשטות", "אור המאיר לזולתו". כך ספירת המלכות, מדתו של דוד המלך, יוצאת מעולם האצילות על מנת להחזיר אלקות בעולמות התחתונים – ופועלת בהם "כתחיית המתים ממש". משום כך, יצא רבי משה מהסתרתו דווקא בסעודת מלווה מלכה. (טעם מצווה, "בעיתה אחישנה")

כאשר נגמר החשבון, רצה בעל הבית לישוב לאכול מלווה מלכה. ויפן כה וכה, וירא כי אין האומן בבית. ושאל לאנשי ביתו, ויאמרו אליו: הנה בא כבר האומן פה, ויתמהמה זמן כביר, וירא כי אתם טרודים מאוד, פנה והלך לו. אמר הבעל הבית בלבו: כמדומה כי איש פשוט הוא, ואפשר רוצה לאכול למלאות נפשו כי ירעב, ואפשר הוא מכון גם לשם מצווה, בשומעו מאביו שמצווה לאכול סעודת מלווה מלכה. משני הטעמים, אלך ואקרא אותו.

והלך לבית שריפת היי"ש, שהייתה חוץ לכפר רחוק מאוד. וכאשר בא סמוך לבית, ראה כי אור זורח דרך החלונות. חשב בדעתו: בוודאי יגנבו הערלים מן היי"ש! כי ידע שבלילה אינם עוסקים במלאכתם. על כן עמד אחרי הכותל לראות מה נעשה שם.

ויהי כאשר הציץ בסדקי הכתלים, ראה שהאומן הנ"ל יושב עם עוד איש אחד, זקן יפה בהדרת פנים, ותוארו כתואר פני המלך, ושולחן קטן לפניו, ועליו מונח לחם חמודות חם ויפה עד מאוד, ומפה יפהפיה עד מאוד פרוסה על השולחן, ועליו דגים ובשר וכל מעדני מלכים. אז הבין הבעל הבית שלא דבר פשוט הוא, ונשאר עומד נבהל ומרעיד.

והטה אוזן ושמע, ששואל הבעל מלאכה להזקן: הנה איתא במדרש: "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתי" — היכן מצאתיו? בסד"ם. והמדרש סתום וחתום! ענהו הזקן הנ"ל: כך תנינן במתיבתא דרקינא, בסד"ם הוא נוטריקון ב'סעודתא ד'דוד מ'לכא. בסעודה זו שהתקין, מצאתי אותו מהימן לפני.

וכאשר שמע זאת הבעל הבית, ברח לביתו ולא היה יכול לישון כל הלילה. ויהי בבוקר, ובא האומן לביתו לקח הטלית ותפילין כדרכו בכל יום. וכאשר ראה אותו הבעל הבית, עמד מפניו מלוא קומתו ואמר לו: רבי ומורי, אין אני רוצה לפגום בכבוד תורתכם, שתהיה אצלי בעל מלאכה. ואין אני כדאי אפילו לשמש לפניכם, ובפרט

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

עשיה ודאגה

ברוך ה' הרחבנו את הפעילות שלנו, התייעלנו והוספנו ערוצי פעילות ואפילו הגענו לסוג של איזון כלכלי שתקוותנו שיאפשר בע"ה לפרוץ עוד קדימה. מאידך אנחנו קצת מודאגים, נראה שהפירות של הפעילות שלנו לא מספיק ניכרים וכן ההיענות להצטרף לפעילות בשנה החדשה נמוכה ממה שחשבנו [מה שמתסכל מצד עצמו וגם מעמיד בשאלה את הפן הכלכלי בעתיד]. איך מתקדמים מכאן הלאה?

מענה:

שמחתי מאוד לקרוא את דו"ח הפעילות שלכם, הכל טוב ובדרך העולה בית אל. ואם טוב זה טוב שיהיה עוד יותר ויותר טוב, ושיתקיים בנו "יפוצו מעינותיך חוצה" שאז קאתי מר דא מלכא משיחא בחסד וברחמים!

בנוגע לדאגה שלכם, בפסוק "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד" יש שתי אותיות גדולות, ה"ע של שמע וה"ד של אחד. הן רומזות לנו שצריך להיות (כאשר יהודי בא לדבוק באחדות הוי' ולקדש שם שמים ברבים) קודם כל

עשיה גדולה, אבל יחד עם זה דאגה גדולה (עליה נאמר "אין מוסרים רזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבו". **דאגה** = אחד, כל התבה שבה ה"ד רבתי). תפקיד הדאגה הגדולה הוא להגביר את העשיה הגדולה, וכידוע בענין המניעות והעיוכים העומדים בפני מי שבא 'להפוך את העולם היום', שהם בעצם מה שהצד האחר 'פוחד' מאד מהצלחת הקדושה, והשי"ת מזכה את העוסק במצוה רמה ונשאה להעמיד אותו בנסיון כדי שיזכה לגילוי כחות מאדיים, שזה עיקר תאות הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים. הכלל הגדול בזה: "עבדו את ה' בשמחה... ועד ד' וד' של תלמידים ותלמידות] אמונתו". מחכה לשמוע מכם עוד ועוד בשורות טובות ומשמחות!

"בעצב תלדי בנים"

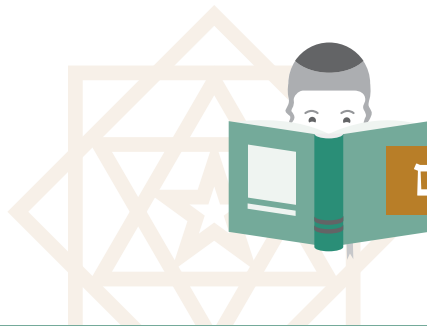
אני עומדת לפני לידה ב"ה ובכוונתי לעבור לידה טבעית [היינו בלי זירוזים, הרדמות וזריקות]. הגישה הזו טוענת שאם הלידה מתבצעת בצורה טבעית ובריאה,

היא לא אמורה להיות מלאת סבל, אלא רק עם כאבי מינימלי ואולי אפילו ללא כאב כלל. בתור נשים יהודיות מאמינות, גדלנו על כך שעקב קללת חוה, הלידה היא חייבת להיות כואבת, השאלה האם אפשר להמתיק את קללת חוה, או שאפשר ליישב את שני הדברים שיסתדרו יחדיו?

מענה:

קודם כל, ברכה ללידה קלה ושמחה! דוקא בנוגע לאשה, לא מופיע לשון קללה (בניגוד ל"ארור אתה" בנחש ו"ארורה האדמה בעבורך" אצל אדם). לחוה נאמר "בעצב תלדי בנים" – עצב הוא לאו דוקא כאב גדול מורגש, אלא סך הכל טיפת עצב (עצבות) שלא זכיתי (אני, היינו כנסת ישראל) לתענוג העתידי של "הרה וילדת יחדו" – כמו שראשית ההריון היתה מתוך טהרה שמחה ותענוג, כך היה ראוי שתכלית ההריון, הלידה, תהיה מתוך שמחה בטהרה ושעשועים עצמיים, "יחדו" ממש.

עוד יש לדרוש שעצב לשון עיצוב, היינו שצריך ללדת עם כוונה לעצב בצורה הכי יפה

אנכי והילדים

המחזור לילדי ישראל

דור במבול ודור הפלגה

תוך התאגדות לבניית מגדל שראשו
בשמים.

על שני החטאים באה תגובת
ענישה חריפה מצדו של ה': אנשי דור
המבול נדונו להשפדה. כלם, למעט נח
ומשפחתו, נמחו כליל מעל פני האדמה
במי המבול. לעמתם, אנשי דור הפלגה
לא הומתו, אלא הפך דור אחד מחברו.
ה' בלבב את לשונם ויצר משפחתם
האחידה, לשון הקדש, שבעים שפות
שונות. בעקבות כך התפזרו אנשי הדור
לכל עבר, ועם הפזר נגנזה גם תקנייתם
לבניית המגדל.

דור במבול – אבא פאנזא

מה משתף לשני החטאים? במובן,

"אין דא מבי' איז, פרא ופר דכס על פתלום,
פאנזא: לעכס."

"מ'דא ופר", עניתי, "נראפ לעפא אפדו פ'ר
קצת מרצב מרסור."

"מרצב? כלכפס מחפ'ים דללות פ'ר? מ'מא
למאר?"

"דא יוצא, אבא למת' דם לז'וקא את פמארע'נס
פרא פמר דראלי פלצות על פכער."

שלום ילדים!

בפרשת נח מספר על שני חטאים
גדולים בהם חטאו בני האדם: דורו של
נח חטא בשחיתות מוסרית בין אדם
לחברו, שהגיעה לשיאה במעשי גזל
וחמס. דור הפלגה חטא במרידה בה'
לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

בשמחה וצפיה, כבר להרגיש
אם הבנים שמחה כוודע. ואז
"בעצב תלדי בנים", צער
הלידה, ששוב מתפרש כצער
הבטל ברוב שמחה, וצער פנימי
שעדיין לא זכינו ל"הרה וילדת
יחדו" כנ"ל.

כ"צער גידול בנים" (מתחיל
מהסוף), שצער זה אינו כאב
פיזי אלא תחושה נפשית,
ופשיטא ש"צער גידול בנים"
מתבטל ברוב נחת יהודי-חסידי
מהילדים... אח"כ "הרנך" היינו
צער ההריון, שבו העיקר להיות

ומשוכללת את הולד, ולשם
כך צריך ריכוז וכוונה, שגם זה
נקרא עצב. יש ג' עצב ב'קללה'
– "הרבה ארבה עצבונך והרנך
בעצב תלדי בנים". רש"י מפרש
על פי פשט שעצב היינו צער,
סתם "עצבונך" הוא מפרש

בשְׁנֵיהֶם פָּעְלוּ בְּגִי הָאָדָם כְּנֶגֶד רָצוֹן ה'. אָבֵל אִם נִתְבוֹנֵן בְּפִרְטֵי הַחֲטָאִים הָלָלוּ נוֹכַל לְהִבָּחִין בְּעוֹד מְכֻנָּה מִשְׁתָּף: בְּשֵׁנֵיהֶם הִיָּתָה פְּגִיעָה בְּאַחֲדוֹת.

אֲנָשִׁי דוֹר הַמִּבּוֹל אָבְדוּ כָּל עֲנִין בְּאַחֲדוֹת. פַּעַם, חָשְׁבוּ לַעֲצָמָם, הָיָה הָעוֹלָם חֲדָשׁ, מַעֲנִין וּמִרְתֵּק, אָבֵל הַיּוֹם כָּבֵד הִתְרַגְּלוּ. עוֹלָם כְּמִנְהֶגוֹ נוֹהֵג, וְכָל אֶחָד מֵאַתְנֵי צָרִיף לְהִתְחִיל לְדַאֵג לַעֲצָמוֹ — לְחַשֵּׁב עַל טוֹבָתוֹ הָאִישִׁית וְלְדַאֵג לְמֵלֵא אֶת מַחְסוֹרוֹ. כְּאִשֶּׁר מְרַכֵּז כָּל אָדָם בְּעַצְמוֹ וְהַשְׂאִיפוֹת שֶׁלוֹ הֵן רַק לְסַפֵּק לַעֲצָמוֹ אֶת מְלֵא תַאֲוֹתָיו, הוּא עָלוּל לְהִדְרֹד מִטֶּה-מִטָּה, עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְמַעֲשִׂים שֶׁל פְּגִיעָה בְּזוּלָתוֹ, בְּחִבְרֵי הַקְּרוֹבִים, וּבְמִמּוֹנָם. בְּדֶרֶךְ זֶה הוֹלֵךְ הָעוֹלָם וּמִתְמַלֵּא בְּסִכְסוּכִים וּמְרִיבוֹת.

תִּאֲרוּ לָכֶם כֶּתֶה מְפֻלָּגָה שְׁעִסּוּקָה כָּל הַיּוֹם בְּמְרִיבוֹת. זֶה יָכוֹל לְהִתְחִיל בְּדִבְרִים קִטְנִים, כְּמוֹ לְהִרְשׁוֹת לַעֲצָמִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מִדִּי פַעַם בְּחִפְץ שֶׁל הַחֲבֵר לֹא רִשׁוֹת ("הוּא בְּטֹחַ מִסָּפִים לִי"); בַּפַּעַם הַבָּאָה אֲנִי כָבֵד עָלוּל לְהִעַז לַעֲשׂוֹת זֹאת גַּם כְּשֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהַחֲבֵר לֹא יִסָּפִים ("שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּזֶה קִמְצוֹן. מָה אֲכַפֵּת לוֹ?"); וְאִם לֹא יוֹדְעִים לַעֲצֹר, עָלוּלִים לְהִגִּיעַ גַּם לַגִּנְבָּה שֶׁל מִמֶּשׁ ("זֶה בְּכָלֵל שְׁלִי").

דוֹר הַפְּעֻלָּה — אֲחֻזַּת אֱלֹהִים

גַּם חֲטָא בְּנִית מִגְדֵּל בָּבֶל הָיָה פְּגִיעָה בְּאַחֲדוֹת, אִךְ בְּמִקְרָה הַזֶּה לֹא מְדַבֵּר הָיָה בְּחֻסָּר אֲחֻדוֹת, כְּמוֹ בְּדוֹר הַמִּבּוֹל, אֲלָא

בְּאַחֲדוֹת שְׁלִילִית. בְּגִי הָאָדָם הִתְאַחֲדוּ לְשֵׁם מִטְרָה אַחַת, אֲלָא שֶׁזֶּה לֹא הִיָּתָה לְשֵׁם שְׁמִים. בְּמָקוֹם לְהִתְאַחֵד סָבִיב קִיּוֹם רָצוֹנוֹ שֶׁל ה', בְּחִירוֹ הָאֲנָשִׁים בְּדֶרֶךְ הַקִּלָּה. אֲנָשִׁי הַדוֹר שֶׁלְאַחֵר הַמִּבּוֹל רָצוּ לְהִכָּנֵס דוֹקָא לְחַיִּים שֶׁל שְׁגָרָה, שִׁיחָיָה לְכָלֵנוּ נַח, שֶׁלֹּא יָבֹא עָלֵינוּ עוֹד מִבּוֹל. לָכוֹ הָכִי טוֹב שִׁיחָיו לָנוּ כְּלָלִים בְּרוּרִים, וְאֵת זֶה אִפְשָׁר לַעֲשׂוֹת רַק כְּאִשֶּׁר אָנוּ מְרַכְּזִים בְּמָקוֹם אֶחָד, בְּעִיר אַחַת. הַמִּגְדֵּל בְּמִרְכָּזָהּ שֶׁל הָעִיר מְבַטֵּא אֶת הָרָצוֹן שֶׁלָּהֶם לְהִתְאַגֵּד תַּחַת רַעִיוֹן אֶחָד הַמִּשְׁתָּף לְכָלֵם. כְּאִן הַכֶּתֶה אֵינָה מְפֻלָּגָה וּמִסְכָּסֶכֶת. יַחַד מַחְלִיטִים הַיְלָדִים כָּלֵם לְבָרַח הַבֵּיתָה...

עַל אֵף הַמִּשְׁתָּף לְשֵׁנֵי הַמִּקְרִים, הַפֶּרֶת הַאֲחֻדוֹת שֶׁל דוֹר הַמִּבּוֹל וְהַתְּאַחֲדוֹת הַשְּׁלִילִית שֶׁל דוֹר הַפְּעֻלָּה הֵם חֲטָאִים שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה, כְּמַעַט הַפּוֹכִים, וְזוֹ הַסִּבָּה לָכֵךְ שֶׁהַעֲנִישָׁה שֶׁבָּאָה בְּעִקְבוֹתֶיהֶם הִיָּתָה שׁוֹנָה בְּתַכְלִית. כְּאִשֶּׁר הָאֲנָשִׁים מְסִכְסָכִים בִּינֵיהֶם וּמְפֻלָּגִים, מִתְחַרֵּט ה' עַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְאוֹמֵר לַעֲצָמוֹ — 'אִם הָאָדָם כָּל כֵּךְ מִשְׁחָת, לָמָּה שֶׁאֲמַשִּׁיף לָקִים אוֹתוֹ?' הַמִּסְקָנָה הַמִּתְבַּקֶּשֶׁת הִיא לְהִבְאִי אֶת הַמִּבּוֹל וְלְהִתְחִיל עִם נַח אֶת הַכָּל מִחֲדָשׁ. לַעֲמַת זֹאת, כְּאִשֶּׁר קִיָּמָה אֲחֻדוֹת בֵּין הָאֲנָשִׁים, אֲלָא שֶׁהִיא אֵינָה מְכַוֶּנֶת לְכוּן הַנְּכוּן, יֵשׁ לְפָזֵר אוֹתָהּ וּלְנַתֵּב כָּל אֶחָד מֵהָאֲנָשִׁים לְכוּן אַחֵר, עַל מְנַת שִׁישְׁתַּמֵּשׁ בַּבְּשָׂרוֹנוֹת שֶׁלוֹ לְדִבְרִים חַיִּיבִים.

אבא של אבא

שוב יפתחו מלמעלה ומעינות תהום
רבה יבקעו מלמטה, ושניהם ימלאו את
העולם בלו בסודות התורה ונפלאותיה,
”ומלאה הארץ דעה את ה' במים לים
מכסים”. באשר מכירים כלם כי ה'
אחד, חזרת האחדות לשר גם בין
בני האדם.

י"ב כ' אלת

ומהו תקונו של דור הפלגה? כיצד
עלינו לתקן את האחדות השלילית?
גם כאן, בדיק כמו שה' פעל – להפיץ
ולפזר. ה' רוצה שכל הטוב שיש אצלנו
לא ישאר מרכז במקום אחד אלא
יופץ הלאה, לכל עבר – ”ופרצת ימה
וקדמה וצפנה ונגבה”. הברכה הראשונה
שנתברך בה אדם הראשון היתה ”פרו
ורבו” – עליו להתרבות ולמלא את
הארץ. במקום להצטופף במקום אחד
– צא להיות שליח!

שנזכה להתאחד ולהפיץ
את האחדות בכל העולם!
שבת שלום ומברך!

נ?

בפנימיות התורה, בקבלה ובחסידות,
מסביר כי לדור המבול ולדור הפלגה יש
בקדשה שדש גבוה מאד. מדבר בנשמות
גדולות שפעלו בצורה לא נכונה ולכן
הדרדרו לאותם המקומות. יותר מכה,
מוכא כי דורות אלו חוזרים שוב ושוב
גם במהלך הדורות הבאים, במידה
בימינו אנו, לקראת ביאת המשיח, וכי
עלינו מוטל לתקן את אותם פגמים.

את הדרך לתקון החטאים השונים
נלמד, כמובן, מה' עצמו, מהדרך בה
בחר לפעל ולהעניש את החוטאים.
נזכר: באשר ה' בוחר להעניש מישהו,
אין מדבר בפעלה של נקמנות, חס
ושלום, אלא בפעלה של רחמים, כזו
שתגרום לתקונו. כך גם ביחס למבול:
כמו מי המקנה המטהרים את הטמא
מטמאתו, באים מי המבול לטהר את
העולם ולתקנו.

מוכא בספר הזהר כי בימינו אלה,
סמוך לביאת המשיח, יבוא שוב מבול
לעולם. לא מבול כמו זה שבפרשה
שלנו, ודאי. ה' הרי הבטיח לנח שלא
יהיה עוד מבול שישחית את העולם,

ואפלו כרת עמו ברית
על כך. המבול שישטף
את העולם יהיה גלוי
של חדושי חכמה
אדירים, חכמה אלקית,
שכמותה עוד לא
הכרנו. ארבות השמים

רדי ומדי

דא' חומות ארץ בארץ פראלונות פקללת נח?
מא: פלמאלו פקללו לערוא מלמל.

[פתרון החידה מהשובע שעבר: ראשי תבות שש המלים
הראשונות ושש האחרונות הם בראשית. המלה אהבה
שביניהם עולה בראשית בגימטריא קטנה.]

יום האם היהודי

יחול בשבוע הבא עלינו לטובה. י"א מרחשון – יום פטירתה של רחל אמנו, האמא המרחמת והאוהבת של כל עם ישראל – הוא יום ה־אם של השנה (היום ה־41 מראש השנה). האמא היהודיה היא הלב הפועם של הבית היהודי. תפקידו של האבא להיות הראש, מתווה הדרך ומשרה ההשראה על הבית, אך הרבה פעמים הוא נשאר 'מלמעלה'. האמא, לעומתו, היא הלב שבתוך הגוף – היא נמצאת, בגלוי או בסתר, בתוך כל נקודה בבית, מעורבת בכל מה שקורה. שיתוף פעולה נכון בין הראש והתוך מביא לסוף הטוב – דורות ישרים מבורכים, עד לביאת משיח צדקנו.

מאין באה היכולת של האמא להיות בכל מקום, להותיר את טביעת האצבע העדינה שלה בכל סיטואציה – לעתים כרואה־ואינה־נראית – ולגעת ברוך בלבבות של כל בני הבית? תכונות־היסוד של האשה היהודיה הן עדינות וצניעות – עדינות פנימית, מלאת אהבה וחסד, אכפתיות ורגישות לזולת, שבאה לידי ביטוי בצניעות שיודעת להסתיר־להסתתר ולשמור על גבולות של קדושה. כאשר מחנכים בת ישראל לעדינות, בעקבותיה באות ממילא גם צניעות ודבור טוב ומתוקן, חושפים בה את התכונות העצמיות הללו ומגדלים אותה להיות אמא שהיא "עץ החיים בתוך הגן" – עץ של עדינות וצניעות הנטוע בתוך כל נקודה בגן העדן של הבית היהודי.

השיעור השני בגליון שלפנינו עוסק בנשיות היהודית הזו ומהווה הכנה טובה ליום האם (ועוד לפניו, אל תחמיצו שיעור מתוק על מבול השליחות, הכנה לשאלת הגשמים ב־ז' חשוון).

להצטרפות למפיצי נפלאות:

itiel@pnimi.org.il

bit.ly/niflaot-85

052-4295164 או סרקו:

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים? שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:

073-3718719 – המספר פתוח לניידים כשרים